

The following oral history transcript is the result of a videotaped (audio taped) interview with ["N"], conducted by ["N"] on [DATE] on behalf of the United States Holocaust Memorial Museum. The interview took place in [CITY] and is part of the United States Holocaust Memorial Museum's collection of oral testimonies. Rights to the interview are held by the United States Holocaust Memorial Museum.

The reader should bear in mind that this is a verbatim transcript of spoken, rather than written prose. This transcript has been neither checked for spelling nor verified for accuracy, and therefore, it is possible that there are errors. As a result, nothing should be quoted or used from this transcript without first checking it against the taped interview.

Interview with Antonie Krokova

June 17, 1997

Antonie Krokova

page 2

June 17, 1997

***mužský hlas: Můžete.

Question: Paní Kroková, buďte tak laskavá, představte se.

***mužský hlas: _____, bacha na _____.

Q: Řekněte, kdy jste se narodila, sedíte, sedíte při tom.

Answer: Dobře.

Q: A vyprávějte o svém dětství.

A: Dobře.

***mužský hlas: Posadte se, posadte se.

A: Tak můžu povídat, jo. Já se jmenuju Kroková Antonie, jsem narozená dvacátýho devátýho dvacet pět ve Žďáru, okres Doupov.

Q: Kde jste žili, když jste byla malá?

A: No tak, když jsem byla malá, tak moje dětství, moje dětství bylo skoro v koncentráku. A když jsem z koncentráku vyšla, tak mě vychovávala teta několik roků. a až pokud jsem se nevdala. Vdala jsem se, no a potom už teta byla opravdu hodně stará, onemocněla, tak zemřela. Tak jsem zůstala sama.

Q: Ale povězte nám, když jste byla opravdu malý dítě. Měla jste sourozence, tatínka, maminku.

A: Ano.

Q: Tak o tom nám povězte.

A: No tak dobře. Tak jsem měla rodiče, obojí rodiče jsem měla, nás bylo osm sourozenců, no a osm sourozenců, ale z Osvětína(ph) jsem se vrátila jenom sama jedna jediná.

Q: K tomu přijdeme ještě.

A: No.

Q: Rodiče.

A: To jsem ještě byla nezletilá a dohromady si pamatuju málo, málo si pamatuju. Věřte mi nebo nevěřte, málo.

Q: Žili jste v Berouně?

A: My jsme bydleli v Berouně s rodičema. A mojí maminky babička byla židovka. A ona bydlela v Loděnici(ph), babička jako rozená židovka. Bydlela v Loděnici(ph)..

June 17, 1997

Q: Ano. Tatínek byl zaměstnaný v tom Berouně?

A: Můj tatínek byl artista, jako artista.

Q: Aha.

A: Oni měli svůj, jmenoval se cirkus Aleš(ph). To byl ve světověj, tak to byl tatínek český národnosti.

Q: Tatínkovi to patřilo

A: Ano.

Q: ten cirkus?

A: Jeho rodičům.

Q: Jeho rodičům.

A: No ale on byl jako s rodičema svejma tam. No jinak moje maminka pocházela z český rodiny, no a tatínek byl jako, no jinak nás bylo osm sourozenců, no z lágru jsem se vrátila jenom už já sama jediná. S nikým jsem se nesetkala, až moje, moje teta mi dala přes červenej kříž a našla mě v Berouně v hospodě, tam kde naši hráli, byli muzikanti sourozenci podle tatínka to brali. No a tak tam mě našla a tak mě jako vyžádala přes červenej kříž a vzala si mě a vychovávala mě ona.

Q: Ano. Ale to už jsme moc daleko, to už jsme po válce, ale nás ještě moc zajímá ta doba za války a i před válkou. Chodila jste do školy v Berouně nebo jste s tatínkem?

A: Já jsem chodila do první třídy v Berouně.

Q: Ano.

A: Do první třídy a v první třídě na mě skončilo. Druhým rokem nás vzali, v dvaactyrycátým, do, do těch Let. Do těch Let.

Q: Jak to proběhlo? To pro vás přijeli nebo byla vyhláška, aby jste se dostali?

A: To byli, no, to přijeli, jak se jim říká, jako, český policisti, no, to nás začli fotit ze strany, třikrát: zezadu, ze strany, zepředu nás fotili. A prostě občanky rodičů, to si všechno napsali, u nás v baráku našli nahoře na půdě letáky, táta byl jako partyzán, tak našli ty letáky. A proto kvůli tomu jsme celá rodina jako byli ze všema jako v tom lágru. Oni totiž by bejvali nevzali nás jako a děti, jako maminku, ale když brali tatínka, tak maminka sama nevěděla, kam by nás dali nebo kam bysme měli jít. No tak řekla: "Když berete tátu od dětí, tak je vemte taky s dětima." No tak to je samozřejmě. Tak nás fotili, všechny naložili na auto, to nebyl snad ten den jeden, ale asi tak kolem třech dnů. Přijeli pro nás a odvezli nás do Let. V Letech jsme byli asi devět měsíců.

Antonie Krokova

page 4

June 17, 1997

Q: Vyprávějte o tom trochu podrobněji, jak to tam vypadalo, kde jste bydleli, byli jste dohromady s tatínkem, mohli jste ho vidět?

A: No v Letech ano. V Letech jsme byli všichni dohromady, ale přijeli jsme už do toho Osvětína(ph), tam už to rozdělávali, tam to brali podle roků.

Q: Ano. Ale zůstaňte ještě v těch Letech.

A: No tak ještě.

Q: Vyprávějte o tom. Co si vzpomenete ještě na tu dobu.

A: V těch Letech.

Q: Tatínek s maminkou tam pracovali?

A: No oni tam pracovali, jako výkopy dělali na tý co poumírali nebo jich zastřelili, umlátili, nemocný, nemohli přečkat. Tak dělali výkopy, házeli je do výkopů, no a zároveň některý ty chlapi to hr, zase zahrnovali, zahrabávali. Dělali výkopy až na dva metry do hloubka a třeba dva hlou, dva metry široko to bylo. Když kdo byl na útěku a spad so toho dólu a oni s týma psama, no tak to je jasný, že oni už nemohli vyjít ven. Kdo tam spad, tak ten už tam byl, buď ho umlátili, zastřelili tam nebo psi tam poslali. Roztrhali je ty psi. No a prostě tak už jako se to končilo. Inak, my jsme jako děti nosili smrkový chrastí suchý, tam dělali oheň, kde se nikde nemohli třeba lesy se nemoh podpálit, na rovině. Brali tam mrtvý a který zmrzlý alebo prostě mrtvý, no, a dělali z toho hranice. Oni tý mrtvý dávali jako hranice, jako dříví. Tak, takle to dávali, jo. A to prostě nahoru po postupně. Jako hranice prostě. To něčím polejvali, na to házeli ještě to chrastí, co my jsme jako děti, s vidlema to naházeli na hromadu, polili to a podpálili. Co nestačily pece, tak stačil ten oheň. Prostě dělali.

Q: To bylo i v Letech?

A: Ano, v těch Letech to bylo, tam to bylo v Letech. V těch Letech ještě měli tam takovej jako rybníček, tam se nikdo neutopil, ale když třeba byla zima, tak nás tam naháněli jako děti. A když tam nikdo nechtěl, no tak jako děti, oni nás vzali a namáčeli nám hlavy do toho. Pohlavkovali a museli jsme se sami v tej vodě plácát a máchat. Z toho tam byli tyfus, záškrť, černej kašel, prostě hrůzný nemoci tam byly, malárie, takový nemoci, co buď jste z toho ohluchla anebo přišel někdo o rozum.

Q: Vy jste sama taky byla nemocná?

Antonie Krokova

page 5

June 17, 1997

A: Já, já jsem měla černej kaše, začít jsem měla, hlavě tyfus. Mě hlava slezla, vasy mně slezly, že jsem měla hlavu jak koleno. To je ve skutečnosti pravda.

Q: Byl tam nějaký lékař, který vás léčil?

A: No, já jsem se dověděla, jako ženský starší si mluvili, že to není doktor, ten prej koně a dobytek, on byl jako u lékař, lékař. Dobytky. No ale on bral ty lidi taky. No jak on moh léčit, když to byl zvěrolékař. Aby léčil lidi, já tedy tomu nerozumím, ani bych tomu nem, nemohla chápat. Tam dávali kojencům takovej prášek do mlíka kyselýho a to dítě tam která přišla z venku, tam se děti rodily, no a tomu dítěti, když se narodilo, tak třeba ten den nebo druhý den nebo za dva za tři dny každý jeden zemřel. Každý. Tam prostě nevydržel.

Q: Bydleli jste společně vy děti nebo i s maminkou dohromady jste byli?

A: To jsme byli s maminkou dohromady, vši.

Q: A tatínek byl jinde?

A: Tatínek už byl mezi chlapama vedlejšíma, ale stejně to byl jeden lágr. Ale tam byly ty bloky takový, jako ubikace to bylo. Ale tam už potom byli chlapi zvlášť. Poprvé všichni dohromady a později to rozdělili, jo, s jakým případem, já nevím. Tak to později rozdělili prostě.

Q: Ano. Měli jste tam hlad velký? Co tam bylo k jídlu?

A: Něco jsme tam měli k jídlu. Tam se paběrkovaly brambory, jak bych to měla říct. Brambory, který byly vybraný, tak brali brány. Z lágru ty chlapi, co byli ženský, košíky, hrábě, motyčky, hrabali ty brambory, to už bylo zmrzlý. A to nám vařili, z toho opravdu bylo, o zuby jsme přišli, mně tam trhali tři zuby. A nejenom mně, to bylo většina děckám, každému.

Q: A kdo vám to trhal, to byl nějaký odborník nebo jen tak?

A: Né, no to byl ten zvěrolékař, ten doktor jako. Prostě byl nazvaný doktor, no tak ten zvěrolékař to dělal ty zuby.

Q: To jste tam přišli někdy v létě nebo?

A: Abych vám řekla, jak si trochu pamatuju, to muselo bejt, sníh nebyl, ale už bylo asi září, jestli se nepletu, jo, nechtěla bych vám, ale už bylo takovej chladnej, studenej vzduch, takovej vítr studenej. No tak asi v tom měsíci, ale v kterým měsíci, to bych nelhala, nechtěla.

Q: Ale potom přišla zima, jak jste tam prožívali tu zimu?

Antonie Krokova

page 6

June 17, 1997

A: Špatně, oni nám tam dávali krev, asi. Bez puňčoch, bez ponožek. Tam nám dali dětem, který byly malé, anebo prostě takle třeba šaty jako z vás nebo ze mě nebo z velký ženský, na holý tělo.

Q: Vy jste neb, nepřišli ve s, oni vám nenechali vaše vlastní šaty?

A: Ne ne ne, to nám všechno vyslíkli, všechno do naha. Tam nám dal, do tý vody tam něco lili, chytli nás za ruce jako děti, třikrát nás namočili do takovýho bazénu, vytáhli nás z toho bazénu, no, tak prostě jsme to prožili. A to jsme se škrabali, že z nás, čím jste se škrabala nejvíc, tak krev vám tekla úplně, ale to vám žralo, jak já nevím, jak bych to měla říct.

Q: To byla nějaká desinfekce asi.

A: To bylo jako žravý něco, víte. A to jste se, čím jste se nejvíc škrabala, tak to svědělo nejvíc a nejvíc krve to z vás šlo. To jsme neměli košilky nebo spodní prádlo, jak se, to vůbec ne.

Q: V jedněch šatech jste byli celou dobu?

A: V zimě, v létě, všechno. Celou dobu.

Q: Jo.

A: A to koupání, tak vám říkám, jaký tam dělali koupání.

Q: A kdo vás tam hlídal, kdo vás střežil?

A: No český četníci v Letech tam byli.

Q: Jak se k vám chovali?

A: Špatně. Tam znásilňovali, před námi, před oči, znásilňovali. A když jsme začli utíkat nebo křičet, tak po nás stříleli. No a tý samozřejmě, který byli dospělí a kterej se o někoho bral, tak ho tam zastřelili, víte. To opravdu.

Q: Kolik tam bylo celkem asi lidí, nevíte, přibližně?

A: No tak, abych, mě bylo takovejch osm let.

Q: No vám bylo víc, když jste rozená v roce dvacet pět.

A: No jo, to ano, to máte pravdu, podle toho jo. Podle toho už jako si myslím těch šestnáct, sedmnáct by mě mělo.

Q: Ano, ano.

A: Ale já svůj občanskéj průkaz nemám, ani ho nedostanu, víte.

Q: Ano, ano.

Antonie Krokova

page 7

June 17, 1997

A: Já jsem měla všechny děti a ještě jsem neměla průkazy, občanský průkaz. To jsem měla dva občanský průkazy, jak jsem měla osm dětí, dva občanský průkazy, ale předtím jsem měla spoustu těch občanských průkazů. Všechno to ode mě jako prostě jsem to vracela, protože to moje nebylo. Dokonce mě dali matku, spisovatelku Boženu Němcovou. Dali moje meno, Antonie, jako moje meno mně tam dali, spisovatelka, matka Božena Němcová, dali mně dvacátej pátej ročník, mě tam dali třicátej pátej, omyl, třicátej pátej ročník mě tam dali. No ale já jsem to, křestní list mě dali. Od jako Boženy Němcové že jsem jako dcera. Tak já jsem to vzala a zase jsem to vrátila.

Q: Jo.

A: Já moji matku mám napsanou, ale to není to jméno pravý, který by tam mělo bejt. A otec, tam jsem neměla úplně žádnýho otce v občanským průkazu.

Q: A jak se, jak se maminka. Jak to prožila v těch Letech.

A: Maminka?

Q: No.

A: Maminka to, tam byla asi dva nebo tři měsíce. To ty měsíce_____, dva nebo tři měsíce. A dali ji do Osvětína(ph).

Q: Samotnou, bez vás?

A: Bez nás, jenom co byli ty starší sourozenci, ty ses, ty sestry, bratry, co byli starší, no tak ty dali všechny do Osvětína(ph). No a v Osvětíně(ph), když jsme se, jako když nás dali do Osvětína(ph), za rodičema, no tak to prostě řekli, že už jsou v plynovej komoře. Že je upálili.

Q: Když vy jste přišli, když vy jste potom přišli do Osvětimi, tak maminku už jste nepotkala?

A: Ne, ne. Maminky sestry řekly, tvoje maminka už prej, už ji prej spálili v plynovej komoře. Že ji upálili.

Q: A tatínek, byl do té doby taky ještě v Letech nebo ten už šel v té době, co šla maminka do Osvětimi?

A: Už tatínek z těch Let se nevrátil, protože mě tam znásilnili sestru. A tatínek šel bránit, tak ho zastřelili, víte. Takže už se nedočkal nikam. Tak jenom ta maminka s těma souzencema nějakajma. No a my nějaký sourozenci jsme zůstali v těch Letech. Později nás dali do toho Osvětína(ph), no a tak z toho Osvětína jsme šli.

Q: Jak jste do toho Osvětimi se dostali? To je daleko z těch Letů do Osvětimi, tam jste jeli vlakem?

Antonie Krokova

page 8

June 17, 1997

A: Vlákem, tam nás dali do vlaku takovýho, kde byl na podstýtek, málo dobytek, na krávy, na koně. No tak nás dali do toho vlaku a vezli nás do toho Osvětína(ph). A když jsme přijeli do toho Osvětína(ph), no tak už tam čekalo auto nákladní, z toho vlaku tam byla kolej nedaleko lágru. A z toho vlaku nás dávali jako na to, na tý auta, tam čekali ze psema, no a tak nás vyprovodili do Osvětína(ph).

Q: Popište jednak tu cestu, jestli si z toho něco pamatujete, to jste jistě jeli několik dnů v tom vagonu.

A: No tam nás bylo plný vagon tedy, plno.

Q: Měli jste nějaká zavazadla s sebou nebo

A: Ne.

Q: jenom tak, jak jste byli?

A: Ne ne ne, tak, jak jsme byli. Tam jsme nedostali vůbec nic, ani mizernej chleba jsme nedostali.

Q: Všechny je sebrali, co zbyli v těch Letech, vzali do, do Osvětimi?

A: Všechny z těch, z těch Let do toho Osvětína(ph). Jak jsme byli oblečený, tak jsme přijeli do Osvětína(ph). A do Osvětína(ph) jsme přišli, tam už čekalo několik těch policajtů, to už byli jako zase Němci. Tam už byli ze psema, tak jsme se všichni zase museli vyslíct, tam nám dávali zase s takovejma širokejma proužkama šaty. Chlapům dávali kalhoty taky takový proužkatý. No a to nám spodní prádlo zase nedali, to jsme měli na nahým těle zase ty šaty. No a to nám tam dali zase sandále, takový dřeváky s páskama, no a tak už nás dávali na tý bloky potom.

Q: Ostříhali vás hned na začátku nebo vám nechali vlasy.

A: Ne, ostříhali nás.

Q: Dohola?

A: Jo, ostříhali nás dohola.

Q: Ano. A ukažte pánovi vaše číslo, aby si ho mohl taky.

***mužský hlas: Děkuju.

Q: Stačí. Stačí, děkuju. Je to poměrně nízké číslo. Kdy jste tam, v kterým roce jste přijeli, bylo to asi v roce 1943 nebo ještě 42?

A: Tak tam jsme byli devět měsíců v těch Letech, no tak to asi bylo ještě ve dvaachtyřicátým asi si myslím.

Q: Spíš v třiachtyřicátým, když jste říkala, že k podzimku jste tam.

Antonie Krokova

page 9

June 17, 1997

A: Že ve dvaachtyřicátým jsme šli

Q: Do Letů?

A: do Let.

Q: No a byli jsme tam devět měsíců podle papírů, jak mám, jinak bych si to nepamatovala. No a v těch Letech jsme byli devět měsíců. A šli jsme do toho Osvětína(ph). Tak asi to ještě ten byl ten rok.

Q: Ano.

A: V tom Osvětíne(ph).

Q: Byla jste tam s některými z vašich sourozenců?

A: Byla jsem tam už jako naposled, co byl zbytek náš dětí.

Q: Ano.

A: Tak jsem tam byla z jednou sestrou, ta byla o dva roky mladší nežli jsem já. Byl tam jeden bratr a od jedny sestry tam byl kluk, osmnáct měsíců. A od druhý setry tčři roky holka. Tak s týma jako jsem byla v tom Osvětíně(ph).

Q: Jak tam ty děti žily, ty žily s vámi na bloku?

A: Židi?

Q: Ty děti, ty děti.

A: Jo, ty děti s námi byli, no, se mnou jako byli dost dlouho. Ale abych vám řekla pravdu, tak s mnou by bejval byli až do konce, jenomže do těch, do toho Osvětína(ph) přišel odněkud' z Prahy nějaký dopis. A oni ty sourozenci ode mě, tak vzali a dali na jinej blok. My jsme byli na bloku devět a oni je dali na osmičku.

Q: Pořád ale v tom cikánským táboře?

A: No v tom Osvětíně(ph).

Q: V Osvětimi, v Birkenau***.

Antonie Krokova

page 10

June 17, 1997

A: Tak tam jsme byli. No a v tom Osvětíně, tam přijeli nějaký profesoři, doktoři z Prahy, to už jsem stála před plynovou pecí. Tam, kde první stovka šla. A my v tej drugej stovce jsme stáli. No kdyby bejval byla ta první stovka jako já, no tak, tak jsem tam byla já. Jenomže přede mnou byla ta stovka před námi a já jsem byla v tej

další stovce. Takže ta další stovka zůstala. No a to už přijeli z Prahy ty profesori, doktoři. Můj bratr a můj bratranec se učili jako na medecínu v Praze. No a oni přijeli tam tenkrát do toho Osvětina(ph) a ten profesor jako prostě mě poznal podle táty, on ho znal strašně dobře, jo. Můj táta byl muzikant. A opravdu se znali moc dobře. No a ten profesor se mě ptal: "Jaký máš číslo?" Česky. No víte, a já jsem z toho byla, česky jsem slyšela a tak jsem toho byla celá vyňukaná. A já jsem se postavila a jsem mu řekla: "Achtzich ein und vierzich.***" Rozumíte, 8140. A on mi říkal: "Ty neumíš česky?" A já dělala jsem hlavou, že umím česky. "Tak jak se jmenuješ? Jak se jmenoval tatínek?" "No Vrba." Ale dala jsem se do pláče, víte. A on mi říkal: "Jo, to je Vrbová." Tak mě vyndal, jo. Říkal tomu Němcovi: "Tá nepřijde do upálení, to je rodina, která má bejt vysvobozená." Jenomže už maminku upálili, jako přišla. Tatínek nebyl, nějaký ty sourozenci už taky zahynuli. No a byli se mnou jenom, jak vám říkám, tu ten zbytek. No a oni mě vzali do toho auta ten profesor, že mě veme pro svoji dceru, že mě bude vychovávat. A já zase pro ty druhý sourozenci a pro tamty jako co ještě jako byli. Tak pro ty zase jsem chtěla jako, že jsem je tam nechtěla nechat, abych je jako měla. No a třikrát jsem utekla do lágru a ten Němec po mě namířil, že mě zastřelí. A ten profesor říkal: "Ne, ona tady asi ještě někoho má." No a ten Němec, ten Něme, Němec řekl, že jako mám, ale že už jsme rozdělení. Že už jako mě jenom nechali. No a já, jak vám říkám, že jsem utíkala zpátky do lágru. No tak už ten profesor jako mě nemoh vzít, no ale řek a dal nákaz, aby mě neupálili, aby mě nezastřelili. Aby mě dali do takovýho lágru, kde bude postup, abych se dostala domů. No tak z toho lágru jsme šli potom, tam už byli v paláci židi.

Q: Ještě počkejte, zůstaňme ještě trošku v tý Osvětimi. Když jste potom měla, byli vaše sourozenci odděleny od vás oddělení, měla jste ještě možnost je někdy vidět?

Antonie Krokova

page 11

June 17, 1997

A: No tak to jsem opravdu zapoměla, vy jste se mě nezeptala. Tak to jsem je viděla, ale ještě sestru naposled, ta byla strašně nemocná. A ty malý dvě děti, co byly od sestry, tak ty už byly na hromadě, to byla tam taková kůlna jako, jako na dříví. A to byly tam prkna takle daleko od sebe a když byl člověk hubenej nebo malej, tak tam moh vlézt. A já tenkrát jsem do toho lágru utíkala, já nevím, proč mě to napadlo, přímo jsem ta

utíkala a koukám a oni tam byli. Ne tak jako jsem opřadu tam šla a koukala jsem, poznala, tak jsem tam brečela, brala jsem je, no oni ty slyšeli křik, tak tam utíkali. Tak ty Němci, jako ty lágerští, mě vzali a my jsme tam neměli kamna. Tam to byl takovej, říkali kamna, jako tušimickej(ph) komín, v prostředku bloku to bylo. Tak přes to mě jako jeden přehnul, takle mě držel ruce a ten druhý mě s pendrekem dal dvacetpět na zadek. No a když mě pustil, no tak samosebou, že jsem padla. Tak mě vzali a někerej mě dal do tý postele tam byly. Tři postele nad sebou tam byly. No tak mě dali dole do tý postele. A, a večer, když bylo, tak mě dávali nahoru, protože já jako jsem ležel nahoře. Tak večer mě dali tam a ráno mě jako, potom mě jako v noci dali nahoru, že jsem nebyla sama schopná tam vylízt.

Q: Když jste byli v Osvětimi, jak dlouho jste tam asi byla? V Osvětimi.

A: V tom Osvětíně(ph)?

Q: Tak bylo to dlouho?

A: Tam jsem byla skorem ty dva roky.

Q: Tak dlouho?

A: Jo.

Q: A můžete, pořád jste byla na jednom místě stále v tom stejným táboře?

A: Ne, to už potom mě dali do bloku zase třeba na desítku, víte, oni to přehazovali. Když jste byla třeba na devítce, dali vás na desítku nebo na jedenáctku, na dvacet čtyřku a tak jako prostě to bylo, ty bloky poznamenaný. A tak mě jako dávali pořád tak někam.

Q: Pracovali jste tam, vy sama jste tam nějak?

Antonie Krokova

page 12

June 17, 1997

A: Víte, jak jsme tam pracovali? Třeba na noviny, nebo na kousek papíru jako krabice nějaká, oni vám to dali takle na ruce a takle jste to musela nosit, takle vám tam dali s lopatou trochu písku a to jsme šli, já nevím daleko, možná půl kilometru, kilometr, já si nepamtuju. Ale dost daleko prostě, jo. A komu se to roztrhalo, tak ještě byl bit za to. A jenom přes hlavy tam mlátili, víte. Tam jinou, to jiný, buď do zad, přes hlavu. No a když se

nám to roztrhalo, ty noviny nebo ten papír. Nebo jste měli zmrzlý ruce, samosobu, že to nešlo držet, tak jste skrz to byl bita. Dal vám další no a zase. To jsme tam šli třeba i desetkrát nás tam takle vrátili.

Q: A kdo vás to bili? To byli kapo a nebo to byli Němci, kdo vás takhle tady týral?

A: No tak tam byli Němci.

Q: Byli to Němci. A nebyli to ti vaši vedoucí, ti hodnostáři z toho?

A: No to víte že jo, no to to to je jasný, že jo.

Q: A to byli Němci, to byli neměčtí vězňové?

A: No to byli Němci, to se říkalo ***lágrštumfirer, lágrunštu, lágrfirer*** a takle.

Q: Ano, ale ty třeba ty, ty ***blokelteste nebo, nebo ti, co byli už přímo v tom bloku, ti blokáči, to nebyli přece.

A: To né, to byli normálně takový jako jsme byli my v lágru.

Q: Vězňové?

A: No. To byli vězňové.

Q: A byli to z vašich lidí vězňové?

A: Ano.

Q: A jak ti se k vám chovali?

A: No tak jako kdo jako takle, víte, co vám můžu říct, proč se říká cikánský lágry. Když tam byli profesoři, doktoři, Poláci, všelijaká národnost a každej nebyl cikán, každej nebyl žid, každej nebyl Polák, každej nebyl Rus, Ukrajinci tam byli. A proč tomu dali jméno cikánskej lágr.

Q: Aha, tak vy jste přišla zřejmě do cikánskýho tábora už v době, kdy už tam nebyli cikáni?

A: No to už bylo skoro, takle, to tam bylo už míchaný,

Q: Míchaný.

A: , to už bylo probraný. Já jsem byla v židovským lágru, byl a jsem mezi Poláky v lágru. No a potom už když už to mělo jít do těch jiných lágrů, tak to už nás zase třídili.

Antonie Krokova

page 13

June 17, 1997

Q: Ano.

A: To už byli židi prostě, židi, no a zase, nějaký Poláci, Ukrajinci. Tam zas to, v tým dalším lágru to tř, utřídili, no. Takže.

Q: Jak?

A: No, prosím.

A: No tak, jako kdo si uměl odpovědět a naučil se třeba polsky nebo rusky nebo někdo neuměl německy a nebo to cikánsky to bylo těžký, víte, to opravdu byla těžká řeč. Já jsem se to snažila, víte, tak pochopit, ale ___ v televizi zpívali, já bych tak byla opravdu ráda, abych jak něčemu, ale nerozumím, víte. Desátý slovo, který bych řekla, ale není to ono.

Q: Váš mateřský jazyk byla čeština?

A: Ano, čeština. A učili jsme se jako němčinu. No a potom, židovsky, to si dohromady ani nepamatuju, protože to už byla jenom ta prababička.

Q: Ano. A nikdy jinou práci jste v Osvětimi nedělali než tuhlenctu, která vlastně byla jenom takový trápení?

A: V lágru, v lágru jenom takovou práci, ale co už byli dospělí, většina chlapi, tak dělali ty výkopy. V Osvětíně(ph) taky, dělali výkopy, když někdo utíkal a spad do toho výkopu, nebo nebo ho chytili, tak ho rozstříleli jak řešeto. A udělali z takovejch klackůch jako nosítka, normálně z klacků, na to hodili nějakou takovou starou deku, a rozstříleli ho, v košili rozstřílený a tak ho pronášeli přes ty, přes ten plot tam a zpátky. Říkali, že to je výstraha. To povídali, aby se nikdo neopovážil utíkat. A že to je výstraha.

Q: Ano.

A: No tak to víte, každej se bál. Jenomže někomu se to snad podařilo, snad, ale koho chytili, tak už si moh udělat křížek.

Q: Měli jste každý den apely?

A: Každý den. Každý den jsme měli ráno a večer. Někdy i v poledne. Když někdo utek, tak nás tam nechali stát třeba dvě tři hodiny. Pršelo ho nebo ho padalo, nechali nás tam stát třeba dvě tři hodiny, to oni neměli proto, že jste padla, omdlela, někdo vás zvedal a byl bit, protože vás zvedal. A když vás postavil a padla jste se, no tak zase. Buď do vás střílel, anebo vás dokopal a vytáhli vás ven a nechali vás tam.

Antonie Krokova

page 14

June 17, 1997

Q: Ano. Měla jste tam nějaký přátele, když potom už sourozenci byli odděleni od vás, měla jste tam někoho, s kým jste byla spřátelená, s kým jste si pomáhala?

A: No ani ne, víte, tam ani, jak vám řek, tam opravdu, tam neměla jste nálady na nějaký hádání nebo na něco. Tam prostě každej byl tak zbabělej, když si sed, tak byl rád, že sedí. A, a vždycky byl rád, když už bylo po tým, po tým počítání, když už jsme měli jít jako domů, tak každej už byl rád, že už je po tým. Každý zalez. A na spaní bylo prostě hodiny, že jste si dřív nemohla lehnout.

Q: Ano.

A: Tam jste musela sedět, spát ne. Jo, na záchod, s odpuštěním, promiňte, když někdo potřeboval, tak to musel tak dlouho držet, pokud prostě nebyla hodina všichni najednou. Všichni najednou. A tam bylo, jak bych to řekla, jako jedna řada a jeden po po druhým. Na ten záchod, tam si nemoh vybírat, kdykoli chtěl jít. A malý děti to samý. Tam většina furt byly počůraný, i když si vo to řek, ten velkej nebo starej nebo jakej tam byl, to taky nemoh to.

Q: Jistě. A co v noci, jak jste to dělali?

A: No tak, to bylo takle. A na koho takle přišlo, víte, tak to bylo úplně, katastrofa. Kdybych vám měla říct to, co jsem viděla na vlastní voči, tak byste mě to možná nevěřila.

Q: Povězte to.

A: No nevím, já vám to řeknu, ale i když dost nerada. Ale viděla jsem to ve skutku. A mně nebudete věřit. To není uvěřitelný, víte, není, ne. Tam byla jedna matka a měla tam asi čtyry děti. Maličké děti. Tři, čtyry, pět let. A to jedno asi mělo dva roky. Chtělo čurat. Ted'kon tam jste se nesměla ozvat, prostě klid, tam byl klid a nesměl nikdo ani slovo ani nikdo. Tak ona vzala tu misku a myslela na to dítě, aby se jí vyčuralo nebo to do toho, do té misky. Tam byly misky takle hluboký.

Q: Na jídlo.

Antonie Krokova

page 15

June 17, 1997

A: Takový červený, bez uších. Tak do toho, do té misky jako. Tak se tam vyčuralo, vykakalo. A ona to dala na roh takle, víte, zakryla to s tou dekou to zakryla. No a jako až bude po tým počítání a bude jako třeba na záchod, tak že to potají veme a vyleje to do toho záchodu nebo že to tam hodí, ne. Ale někdo to viděl. Kdo opravdu, no prostě někdo to řek. A von ten Němec přišel a povídá, tak když už bylo po tým počítání. Přišel a přímo, víte, pod tou dekou. "Co tady je?" No ona už nemluvila, víte, to víte, že zbledla. Nemluvila ani slovo, strachy byla celá pryč. On to odkryl. "A co to je tady?" No ona úplně, víte, tak, ani to nejde to. Tak on jí říká: "Máte lžící?" Ale německy to řekl. ***"Haben sie lefi?" Udělala hlavou, že jo. Tak si vemte lžící. Tak si vzala

lžici. Sed, musela si sednout na ty křeslo na ten kofr, ono to bylo tlizky. Tak si tam sedla, věřte nevěřte, jak jsem před bohem, přísahám vám, to je pravda. ... Vona to musela sníst.

Q: A jaký to tam bylo, když už

***mužský hlas: Stop, promiňte. Stop.

Q: Stop.

***mužský hlas: Nechodte mi do toho světla, prosím vás.

***mužský hlas: Zavřem dveře, Jano.

***mužský hlas: Jedu.

Q: Jo, můžu? Můžu?

***mužský hlas: Jo, ano, já jedu.

Q: My jsme skončili, paní Kroková, u toho, jak jste vyprávěla tu příhodu s tou ženou. Jak to dopadlo?

Antonie Krokova

page 16

June 17, 1997

A: Jo, jak to dopadlo. Tak ona jako prostě to musela sníst, jinak to nemůžu říct. No tak žila dva dni a třetí den byla mrtvá. Tak přišli ráno, to byl vždycky budíček, ty, co tam byli po tým bloku, tak dávali budíček a koukali a ty děti některý brečeli, to jedno bylo mrtvý. No a tak přišel ten Němec, osobně ten Němec, a chytil ji, chytil ji takhle za ruku, z tý nejhořejší postele, stáh ji dólu. To jak kdyby jste vzala nějaký pytel s bramborama a hodila, tak ona prostě do tý, to dítě zrovna. Chytil ____, stáhli. A taky mrtvý vedle ní. Tak vzali nosítka a vodvez, vodnesli je prostě. Tak to by _____ na všechno, to víte, ce, celej ten blok byl auf. Že některý říkali, že kdo to řek, když ona si pomoc nemohla, co mohla dělat, když to dítě jako potřebovalo. Tak co měla dělat, tak musela ho dát vyčurat a to. No ale nikdo se nepřiznal, víte. A musel tam bejt někdo, protože jak by to moh vědít, na

kteřej straně to je a pod dekorační reflektory. To by bylo v přímém světle, takže to někdo jako řek. On šel na, na patřičný místo prostě. No a prostě řek, jako děti jsme to viděli, brečeli jsme a říkal: "Kdo budete utíkat, to se každému stane, to vás zastřelíme, to vy takle nezemřete, to vás zastřelíme." No tak to se tam vobjevilo ještě, tři ženský utíkaly, ale v lágru. A ty ostatný dráty, to bylo napuštěný eletrikou, tam byla opravdu eletrika v tom. Tak jak utíkali, víte, a blejskalo, přšelo, a oni si mysleli zrovna, že to bude dobře. Tak jak utíkali, tak na ty dráty, stříleli po nich. A oni jak byly, tak takle, víte. Na tý dráty. Tý vám hořeli, jak kdyby jste vzala petrolku a podpálila. Tak to hořelo.

Q: A myslíte, že se chtěli zabít nebo?

A: Přímo na lágru v Osvětimi.

Q: Chtěli se, chtěli se zabít ty ženy? Chtěli to, se zabít? Nevíte?

A: Ne, ne, nechtěli, oni si chtěli život zachránit.

Q: Chtěli utýct.

A: Oni chtěli utýct.

Q: A vletěli do drátů.

A: No. Oni chtěli utýct, chtěli si jako ty dráty vyhrabat, no a chtěli jako nahoru. Ta je mě, ta jedna měla lopatu, že to vydělají, ne, no ale to už nemohli nijak. Už po nich stříleli a pustili ty reflektory. Z toho, z těch, jak ty číhačky měli nebo jak se jim to povídá. No a z toho ty světla, to jak šlo, tak přímo jako jich viděli. Byly tři.

Q: Jo. Vy jste nemocná jste nebyla? To jste tam prožila ve zdaví?

A: Prosím?

Q: Nemocná jste nebyla?

Antonie Krokova

page 17

June 17, 1997

A: Já?

Q: Ano. Tam v Osvětimi.

A: Já jsem byla v Osvětíně(ph) zrovna jako v tom.

Q: Jako v těch Letech?

A: V těch Letech nemocná. Tam byly nemoce to samý a, a tak jsem byla, jenom akorát ten tyfus jsem neměla, to jsem neměla. A záškrť jsem neměla. Ale jako křipka(ph). Potom jsem dostala zápal plic, no tak tam byly prostě taky nemoce.

Q: Jistě. A dostala jste se na nějakou marodku na nějakou, na revír(ph)?

A: Tak v tom Osvětíně(ph), tam byly marodky. No ale zase už bylo nemocná, jaký doktoři tam byli nebo to. Tam byly sestřičky bílý, doktoři. No a tam když jste přišla, tak vám dal nějaký prášky. To jste, to vám ani nemusel dát ty prášky, protože to nebylo to. Lepší acylpyrin jako co by vám bejval dal tenkrát ten prášek. Ale nijak tam neléčili. Tam nebyly medecíny nebo něco. Dal vám tam nějaký prášek a do skleničky vodu. Tak hned vám to tam dal na tej marodce, no a poslal vás na blok. Tam nic nebylo takovýho. A do té vody, do toho koupání. Tam byly bazeny z cihly, vyzděný. A tam jako děti jsme se chodili koupat. A to vždycky tam něco nalili. To samý, víte. To aby se nemoci nebyly. A my jsme se škrabali, jak kdyby jsme bejvali měli svrab anebo tisíce vši. Tak jsme se tam škrabali, to, to nebylo možný.

Q: Ale vši tam jistě taky byly, ne?

A: Prosím?

Q: Vši. Asi v táboře taky byly.

A: Vši? Tam nás ostříhali a vši jsme stejně měli. Svrab tam byl, když jsme byli samý boláky, nemocný. Nemocný jsme byli, víte. To se opravdu, pokud' vás nedali na ten jinej lágr z toho Osvětína, tak tam byl každej ubohej. No a z toho Osvětína(ph) jsem se dostala, jak vám říkám, ty profesorové mě jako vyslobodili oni.

Q: Ano.

A: No potom do těch Aušviců(ph).

Q: A jak to proběhlo, když jste se z toho Osvětími dostala. To jste šla na nějakou selekci a vybrali vás na práci nebo jak to bylo?

A: No jak jsem vám to řekla, do toho Osvětína(ph). Tam jsme právě nosili.

Antonie Krokova

page 18

June 17, 1997

Q: Ano, ale potom, říkáte, že jste se odamtad' potom dostala do dalšího ještě lágru.

A: Do toho dalšího? A ještě v tom Osvětíně(ph) abysme zůstali anebo do toho dalšího lágru.

Q: No, jestli máte ještě něco k tomu Osvětími, tak řekněte, ano.

A: No tak tam potom už byly pro nás zase auta připravený. Už až zase z těch věcí, co byly v tom lágru, tak nám dali zase nějaký jiný, ale taky takový nějaký jako proužkatý. No to nás zase dávali jiný ty šaty, zase na holý tělo. Iný dřeváky nám dali. No a už na auta nás dali. No a ty nás vezli zase do dalších těch lágrů. To zase bylo, transporty tomu se říkalo. Plný auta.

Q: A než vás, než vás vzali na tu práci, tak tam prošla taková selekce, museli jste tam chodit svlečený a vybírali, kdo je silnej, nebo něco takovýho?

A: No v tých iných lágrách, to vám rekne, čo sme väčšinou inšpirovať tak boli deti. No a čo sme sbírali my, jako děti, my jako děti jsme tam sbírali po lágru papíry, dělali jako pořádky, co tam byly flašky starý a plechovky, no prostě jako pořádek. Tam už to bylo jako lepší.

Q: Lepší. A co to bylo za tábor?

A: No to byl ten ***Rávensbrík(ph)

Q: To byl ***Rávensbrík(ph).

A: To byl ten ***Rávensbrík(ph).

Q: A tam jste přijeli třeba nákladníma autama?

A: Ano, tam jsme přijeli s třeba nákladníma autama.

Q: A to už jst byli smíšení vězňové?

A: Ale ano. Tam ještě jo, tam jsme měli Poláci, Ukrajinci a sem tam ještě byli i nějaký praví Židi, než to zase vybrali na ten další lágr. zase někam jinam.

Q: Ano.

Q: Můžu?

***mužský hlas: Můžete.

Q: Takže teď, v tom ***Rávensbríku(ph), tam jste, tam vás zase rozdělili na nějaké bloky.

A: Tam nás rozdělili podle, podle let.

Q: Ano.

Antonie Krokova

page 19

June 17, 1997

A: Víte, podle, podle roků nás tam rozdělili. No a my, jako ty děti, který jsme byly hubený, slabý, tak nás dávali po tom lágru. Všechno sbírat, uklízet, no a takovou to jsme tam měli.

Q: Ano. A někdo vám trochu pomáhal?

A: Ne, my jenom jako děti.

Q: Ano.

A: Tam nám dali takový košíky a zase vězňové zas to uklízeli. Zase to odebrali, odnášeli to a my jsme to jako tam házeli do těch košů.

Q: Ale bydlela jste společně s dospělými ženami?

A: Ano, ano, ano.

Q: A i jídlo tam bylo lepší než v Osvětimi?

Q: Ano.

A: Už tam bylo i to jídlo, třeba nám tam dávali neslaný jídlo, ale už přeci nám tam dávali ovesný vločky, víte. A třeba takovej chleba nám tam dávali, takovej jako vojenskej, jako tomu říkali veky. To byl jako bělejší, ne, než veka, ale než normální chleba. A u, upekli to takový jako vojenský jako takový.

Q: Komisárky?

A: Ale bylo to. No. Ale říkali, že jako to je pro děti. Z toho jsme každě dostal takovej dle krajíc, tam už jako to bylo o mnoho lepší, jo. Protože my jsme byli tadydle na to zvyklý nic, tam jsme přišli, tak aspoň jako něco, jo.

Q: A hlavně jste věděli, že tam už nehrozí asi to nebezpečí taky.

A: Ano.

Q: Když jste byli v Osvětimi, báli jste se, že, to ho plynu? Nebo vy už jste věděla, myslela si, že vás už se to netýká, když tam.

A: No, my už, my už, který jsme byli před tou, jako já jsem tam byla před tou plynovou komorou, to je jasný, my už jsme to věděli, všichni. Když už jsme tam, já už jsem tam byla takový dva roky, tak stoprocentně jsem musela, aj ty starý lidi aj tuto všechno. Nó, nás už vybírali, to vybírali nejvíc, nejvíce židů vybíralo, nejvíce, mezi tím byli cikáni málo, tam bylo málo, tam dělali se židama, to s cikánama zase to dělali lépsi. To nemusíte věřit, ale je to fakt.

Q: Ano. To asi.

Antonie Krokova

page 20

June 17, 1997

A: Tam byli hodně židů, mezi tím Ukrajinci, málo cikánů tam bylo. Poláci, no, kdo se jim hodil nebo já nevím, proč to takle brali nebo co. Proč to takle vybírali. Kdo se jim hodil, tak to takle vybírali.

Q: Ano. V tom ***Ravesnbríku(ph), tam byla už docela taková samospráva a už tam byl, i vy sama říkáte, že tam byl snažší ten život. Třeba večer, když jsme měli už po té práci, trošku jste se taky mezi sebou bavili nebo si něco vyprávěli?

A: Tak to ještě jo, když bylo teplo, tak nás třeba nechali před týma blokama sedět, víte. Když bylo teplo, tak nás nechali před týma blokama sedět, no a tak. Kdo co moh, kdo komu to myslelo trochu, tak si vyprávěl. Esli pak se domů vrátíme nebo kdo z našich bude doma nebo esli se někdo vrátí. Anebo já se vrátím a nebudu mít nikoho a nebudu mít kam. Nó, víte, tak takovýdle prostě tam byli.

Q: Nevíte aspoň přibližně, kdy jste do toho ***Rávensbríku(ph) přišla? To bylo zřejmě ten Osvětim, to hlavní potom, to bylo potom v lednu čtyřicet pět se odcházelo z Osvětimi potom, ti lidé, co tam byli déle. Myslíte, že to bylo v té době, bylo to v zimě, když jste odjížděli?

A: No tak já ani bych vám to.

Q: Už nevíte.

A: Já nevím, my jako jak jsem vám řekla. Tohle ve skutečnosti, maminka už nebyla, my jsme se neměli s kým bavit.

Q: Ano.

A: Ještě jsem tam měla jako ty to sourozenci moje a od sestry holku a toho chlapečka malýho. No tak už jenom kolikrát, víte, jsme brečeli jeden na druhého, a že máme hlad a kde je máma a tuto. A maminčiny sestry říkaly: "Jo, tvoje máma šla do plynu."

Q: A když jste šla z toho potom do ***Rávensbríku(ph), tak jste šla sama, to už nikdo z vaší rodiny nešel s vámi.

A: Né, no to už sama.

Q: Sama.

A: To už sama. Z toho Osvětim(ph) už úplně jenom sama.

Q: Věděli jste už nebo měli jste naději, že skončí válka? Vyprávěli jste si o tom nebo bylo slyšet nějaký bombardování nebo něco takového?

A: Jako v tom lágru?

Antonie Krokova

page 21

June 17, 1997

Q: Ano. Potom v tom dalším.

A: No to víte, že jsme si vyprávěli, protože jsme měli strach. Nás v tom, abych řekla, v těch Letech se to stalo. V těch Letech nás zavřeli, ty bloky. Na _____ takový prkený nebo jak se tomu říká, z těch prken.

Q: To zatloukli.

A: Ty, ty okna. To ještě bylo na těch oknách. No a oni se šli schovat. A jak to prostě házeli někde ty bomby nebo co, tak ty dveře u nás, ty vylítly. Okna rozbitý, no a my už, žejo, jsme koukali. Tam to bylo vevnitř i mrtvý, zabítý v těch blokách. No některej, kdo se uměl schovat, tak tam byl tma, když nás tam zavřeli. No a potom, když už bylo po tým, tak potom vylezli, víte, potom vylezli a koukali, že. Tak nás už zase dávali na tý druhý bloky, protože tam se nedalo. Už to tam bylo rozbitý. Už to tam bylo takový, tam se nedalo. Tak zas nás dávali na tý druhý bloky. To bylo v Letech.

Q: Ano.

A: To se stalo.

Q: Ano. Ale pak se zase vrátíme do toho ***Rávnsbríku(ph).

A: Nó, na ten ***Rávnsbrík(ph). Tam už to bylo takový lepší, víte. Tam už jako byli ty Ukrajinci, Rusi. Tam byli Poláci, tam byli Češi. Tam už to bylo takový ještě dost tak míchaný. Ještě hodně tak míchaný to bylo. No a tak to víte, každej: "Jak jste se tam?" a "Jak to bylo tam?" a "Jak to vypadalo?" a tuto. No a my zase: "A vy jste tam nebyli?" Nás dali sem, no my jsme odtamtud přišli zase sem. No takže oni nám povídali, jak to tam bylo, že tam taky bombardovali, taky jako byla válka a vy tady takle, jak to bylo. Tak jsme si to navzájem povídali. No a o tej práci, o těch nemocích. Takže to tam taky bylo, víte, jenomže už tam jako ten svrab nebyl. Tam nebyly už ty vši. Tam třeba v létě byla normální voda, nějakaj rybník nebo něco. A to s námi chodili. No. A kde byl hloubka, už tam zase byli ty, dávali pozor. Abysme nešli do tý hloubky nebo to, abysme se vykoukali.

Q: Mohli jste se vykoupat

A: No.

Q: v rybníce, ano?

A: No. v tom ***Rávnsbríku(ph) jo. Tam jako jo, tam už to bylo jo. A když už byla zima, no tak tam už to koupání bylo takový, že někdy byla teplá voda, někda, někdy studená, většina ta studená. No tak jenom jako.

Q: Ale nějaký umývárny tam taky byly, kde jste se mohli trošku omýt?

A: Byly.

Antonie Krokova

page 22

June 17, 1997

Q: Ano.

A: V tom ***Rávnsbríku(ph) byly. Tam to bylo jako v nějakaj školce, víte. Tam to byly ty kohoutky, takový železný, jako na krávy, víte,

Q: Korýtka.

A: , ty žlaby. No a tak jako jsme se tak v tom umejvali.

Q: Takže i těch nemocí možná ubylo, když byla možnost.

A: Ano.

Q: Takle se trošičku. Byla jste, zůstala jste tam dloho v tom ***Rávnsbríku(ph)?

A: V tom ***Rávnsbríku(ph)? Tak v tom ***Rávnsbríku(ph) jsem tam byla něco přes půl roku. Něco přes půl roku. A z toho ***Rávnsbríku(ph) potom. Potom jsme měli bejt v těch ***Aušvicí(ph), ale někdo říká, já si to opravdu tak nepamatuju. Já podle občanky bych si to jako měla, ale mě tolik nebylo.

Q: Ano, no tak Osvětím a ***Aušvic(ph), to je to stejný, ten stejný tábor, vite. To je polsky: Osvětím a

***Aušvic(ph) se tomu říkalo německy.

A: Kde?

Q: Osvětím a ***Aušvic(ph) to je vlastě jeden.

A: Jo jo jo jo jo. Ale v těch ***Aušvicích(ph), tam už to bylo lepší jako.

Q: Jo? Čili vy jste ještě z ***Rávensbríku(ph) ještě někam odešli dál, do dalšího tábora.

A: No, v tom ***Rávensbríku(ph), tak tam jsme se s jednou židovkou potkali, s kterou jsme byli, prošli do

***Aušvic(ph). To bylo, ona byla pravá židovka. A tak jsme se zkamarádili. Já měla jenom prababičku židovku.

Tak jsme se jako zkamarádili. Ona byla trochu starší, než já. Tak ode mě pečovala, tak už jsem jako nikde nebyla, se žádným nikdy, protože jsem neměla stejně nikoho. Tak jenom jako ji. A spolu jsme byly tak asi něco víc jak půl roku. Něco víc, jak půl roku. No a potom, po válce, po válce asi, já mám ty členský legitimačky po to. Po válce to bylo asi padesát, šedesát.

Q: To je jedno.

A: Asi v šedesátým osmým, tak jsem se s ní setkala na schůzi v Podbořanech(ph) na Slunci. To je taková lepší kavárna. A to jsme měli jako nějaký projev, schůze, tam nám prostě děti zpívaly a tam se promítalo, no tak tam jsme se potkaly. Tam jsme se pot.

Antonie Krokova

page 23

June 17, 1997

Q: Kde, kde vás, kde jste byla osvobozena?

A: Rusi a Američani nás vysvobodili.

Q: A v kterým táboře jste to byla?

A: To jsem byla ve ***Vitimberku(ph), u Berlína jako.

Q: Tak, aha, tak to byl poslední tábor, kam jste se dostala.

A: Ano, poslední, s kterým se, v kterým jsem byla.

Q: Tam jste šla z, z toho ***Ravensbríku(ph)?

A: Ano.

Q: Ano. A to byl pracovní tábor?

A: To byl pracovní, tam se dělaly letadla, tam byl taková hala ohromná veliká, tam se dělaly letadla. V tej hale. No a když už že jste měla těch šestnáct, sedmnáct, tak už vás tam vzali na práci. Esliže tolik jste neměla, tak na lágru jste dělala, ty ubikace jste zamítala, no prostě abyste neseseděla, aby ty děti ne, se nenedily. Tak jim

Krát tak, jsem uklízela prádlo, vzeal mě pucovat boty, jsem pro ty Němčoury pucovala, dali mě krém, kartáče, hadry, několik párů bot, židličku takovou malou a tam jsem pro ty Němci, pro ty ***lágrfire(ph), tam jsem pucovala boty, v tej kanceláři jsem jim tam prach utírala, zamítala, no. Tak mě si tam zase jako vybrali.

Q: Ano. A to byl malý tábor nebo tam?

A: No tam byl, na jedný straně tam byla, takhle, abych vám to vysvětlila, tady byla silnice, tady byl ženskej lágr a tady za silnicí jako na druhej straně byl pánskej lágr. Tam byli kluci a chlapi, tady zas byly děvčata a ženský.

Q: Bydleli jste v barákách dřevěných nebo kde jste bydleli?

A: Ty ženský?

Q: Ano, kde jste byli ubytovaný?

A: No, v tých blo, jako.

Q: V takových dřevěných barákách??

A: _____, nó, tý jako tý Němci myslíte?

Q: Ne, ty věžňové.

A: No, v takových barákách dřevěnejch.

Q: Ano.

Antonie Krokova

page 24

June 17, 1997

A: V tých ubikacích jako.

Q: Taky tam byly palandy?

A: Ano, no tý, já říkám ubikace, jak bych to k tomu.

Q: Ubikace, to je v pořádku.

A: No, takový dlouhý baráky, ubikace, no.

Q: A jídlo už tam bylo taky slušnější v tom ***Vitmberku(ph)?

A: Prosím?

Q: A na jídlo jste se tam měli taky trochu lepší v tom ***Vitmberku(ph)?

A: Jo, tak vám řeknu, ono už to tam bylo na vyslobození, víte. A tam tolik tolik, že jsme vyži, vyživili. Tak jsme byli jenom kost a kůže. Byli jsme, když nás vysvobodili, a tenkrát byl vítr, v kerým měsíci to bylo, to nevím, ale tenkrát byl vítr, že sníh nebyl, ale na podzim a zdá se mně, že září že to bylo. No tak když ten vítr foukal, tak nás to hnalo z tý strany na to pole anebo z který strany foukal ten vítr, tak nás to hnalo na druhou stranu. No a

přijeli tam Rusi a přivezli tam nějaký kůň, a položili na něj nějakou takovou fošnu, a hnojeňák, na hnůj, víte, co to je?

A: Ano.

Antonie Krokova

page 25

June 17, 1997

Q: Jak se dával hnůj na vůz, tak tam dali takový fošny. Na to nandali slámu a na to ty starý a takový, který nemohli běhat a ty děti. My jsme měli podlitý krví nohy, podebraný, já mám operovaný nohy. No a tak jsem měla taky. A mě vzal jeden Rus na záda a nosil mě možná tři kilometry ten Rus. Říkal: "Charošije děvůška." Vzal mě a nosil mě na těch zádech, víte. A tamty, co se nevešli na vůz, tak zase nějaký další vůz a zase na dva vozy, který nemohli chodit. No a který jako mohli, no tak už šli. Už je doprovázeli a dali nás tenkrát do jedný vesnice nás tam dali a ty Němci, co byli jako, ty vězňové, ne, tak ty Rusi říkali: "Kterej barák se vám líbí?" A ty ženský: "Jé, to je hezkej barák." No a tak Němci pujdou ven. Víte, že je vyhnali. A ty vězňové, co, co prostě my jsme byli z lágru, a nás tam nastěhovali. No a ty Rusi, co byli a věci: "Berte si, oblékejte se." No a ty ženský, když je vyhnali, bylo jim to jako doporučený a bylo jim to, aby si to brali. No tak nás brali a kde měli děti, tak na nás dávali věci. No a takle jako a byli jsme tam asi tenkrát měsíc. Protože jsme byli nemocný některý a ty starý nebyli. No a vyhladovělý. A ty Rusi zabíjeli, na co přišli. A tam byli chlapi, že jo, zabíjeli prasata, slepice, husy, co jim přišlo, víte. Tam byli, tam bylo, jak se řekne, hojno, no. Tam to ani tolik se nemohlo jíst, kolik jsme měli. A že nevěříte, kdo moh, kdo moh se najíst, tak do rána chudák zemřel, víte. Do

rána. Protože se dost najed, ne a už začal jsem si dělat to, co jsem si přála. No prostě se hodně najed a do rána zemřel. A každej vykulenej: "Vždyť on moh a my jsme nemohli a on zemřel." No tak to bylo potom, když už jako jsme, když nás už léčili potom opravdu doktoři a jsme to jako povídali, tam bylo taky nějaký povídání na takle. "No a vy nevíte, proč zemřeli, když se najedli?" "No to nevíme." Že to něměli, žaludky měli prostě stáhnutý, nebyli zvyklí na to. No prostě měli hlad a chtěli se najíst, tak se najedli dost a do rána zemřeli. To jich bylo nej, hodně, ne málo.

Q: Jak jste se dostala domů odtamtad? Nebo kam jste se vlastně chtěla dostat.

A: Mě?

Q: Ano.

Antonie Krokova

page 26

June 17, 1997

A: Se mnou šli dva Rusi a jeden policajt a byla jsem doprov, doprovázená vlakem, eskortou do, do Berouna. Do Berouna jsem byl eskortovaná a tam jsem přišla na Místní národní výbor. Tak se mě ptali, kdy jsem narozená. Mě tenkrát bylo nějak po osmi roků, ve dvaastyřicátým, no prostě jsem to zapoměla s týma nemocema a s týmto. Že jsem to zapoměla, tak jsem řekla, že nevím. No a naše papíry tenkrát byly, já nevím, to bylo nějak zlikvidovaný nebo co. Nebo do archivu dali nebo, já nevím prostě. No tak prostě, která jsem. Tak jsem řekla. No a to, co jsem jim já řekla, tak podle toho to brali. No jenomže oni znali rodiče. A tam byl jeden hotel, říkalo se "U zelenýho stromu". Tak tam můj tatínek chodil se sestrama, s bratrama hrát, když byla svatba anebo něco lepšího. Nebo nějakou zábavu, tak tam naši byli jako muzikanti. Dobrý muzikanti. Tam chodili hrát. No a ona ta hotelýrka, ona mě poznala. Ona řekla "Ale já nevím, jestli je to ta Maruška nebo ta Tonička." "A jak se jmenuješ? No." "Tonička." "No tak to jsi ty." Tak říká: "Já si tě tady nechám." Tak si mě tam nechala a já jsem tenkrát tam byla asi čtyry nebo pět let u ní. A mě tenkrát teta dával hledat přes červenej kříž. A dlouho jí to trvalo, douho, než ona mě jako našla.

Q: A ta žila taky, kde žila ta vaše teta?

A: Prosím?

Q: Kde žila vaše teta, ta? Contact reference@ushmm.org for further information about this collection

A: No, ona jako že mě.

Q: Kde ona bydlela, ona nebydlela v Berouně ta vaše teta.

A: Ona nebyla z Berouna.

Q: Ne.

A: Ona nebyla, ona byla odněkud tadydle, jéžišmarjá.

Q: A vzala si vás k sobě?

A: A ona si mě vzala do výchovy.

Q: Ano.

A: No a ono sociální jako, ona neměla žádný děti, ona neměla žádný děti, víte. A tak jako mě, že ještě jsem naživu, tak že aspoň mě by chtěla mít u sebe. No tak mě vychovávala do tý doby, až pokud' jsem se nevdala.

Q: A byla jste zaměstnaná po válce? Byla jste zaměstnaná potom po válce, když jste dospěla?

A: Většinou v hospodě jsem byla.

Q: Jste byla, jo.

Antonie Krokova

page 27

June 17, 1997

A: Chodil jsem nádobí umejvat a uklízet a schody drhnout a. Prostě jsem nechtěla bejt bez práce. Bála jsem se, aby mě nedali zpátky. Víte, bála jsem se, aby mě nedali zpátky do toho lágru, tak jsem si sama vyhledávala práci. A když už jako mě teta vzala, tak jsem stejně nechtěla bejt bez práce, furt jsem se bála. Tak ona mě vždycky do hospody. Tak budeš tady v hospodě, abych já mohla chodit za tebou. No tak jsem se učila. Co jsem se naučila tedy opravdu vařit. No ale poprvé, víte jak. Nádobí umejvat, schody, dvůr zamítat a byla jsem ráda, že to jako můžu dělat. A že mám z toho koštěte sílu, víte. A že prostě jsem čistá, že se můžu oblíct, víte. A že jsem dobře oblečená, tak jsem se jako lepší cítila. Tak jsem furt chtěla bejt mezi lidi. A teta mi říká: "Tak ty jenom přeci furt v tej hospodě." No a naučila jsem se vařit, uklízet. Žehlit mě naučila ta paní hotelýrka, všechno, víte. Tak jsem byla tak ráda, že jako hodně práce umím, kterou jsem neuměla.

Q: A tam jste poznala svého muže?

A: Prosím.

Q: Tam jste poznala svého muže?

A: Ne, to jsem potom ještě poznala, to jsem byla tadydle v pohraničí. V Mariánských Lázně, Tachov. A tam jsem se učila už vařit. Už jsem uměla hodně, ale učila jsem se vařit jako. No a on se tam učil za zedníka. No a tak s tetou nějak se skamarádili. No a tak nějak jsme se dostali dohromady, jo.

Q: On byl taky pronásledovaný nějak terorem manžel? Nebo to byl Čech?

A: Ne, on byl Slovák. On byl jako Ukrajinec z podkarpatský Rusi, byl to.

Q: Ano.

A: Ale on měl český školy.

Q: Ano.

A: On měl český školy a česky mluvil, normálně česky mluvil.

Q: Ano.

Antonie Krokova

page 28

June 17, 1997

A: Jenomže oni byli odtamtud' a s rodičema se přistěhovali do toho Vítkova(ph), to bylo do toho Tachova asi dva kilometry, ani né. To chodili nakupovat pěšky, oni měli koně, tam měli nějaký dobytek, víte, tak tam měli hospodářství. No tak z tý vesnice chodili do toho Tachova. No a on se tam učil jako za zedníka učil. No a tam jsme se jako. Měli hospodářství, já jsem jako každou práci ráda dělala. Víte, všechno mě zajímalo, krávy mě zajímaly, všechno mě zajímalo. A teta mě řekla: "No co ty se ještě nenaučíš, všechno tě zajímá." Moje maminka kdysi měla kozy, kvůli nám, jsme byli malí, jako na mlíko, víte. No a já tu kozu uměla dojit. A tak jsem si představovala, že tu krávu můžu dojit jako kozu. A tak jsem to mačkala, až jsem na to přišla, víte. Jo a oni krávy byly měkký a tak jsem se tam naučila dojit, jako kdybych to byla v životě uměla. U jeho rodičů.

A: Ano. A zůstali jste tam, na tom hospodářství?

Q: No tak na tom hospodářství potom, on už mne tam nenechal v tej hospodě, když už jsem se měla vdávat.

No a na tom hospodářství jsem zůstala s nima tam u jeho rodičů.

Q: A žili jste celou dobu u rodičů?

A: Ano.

Q: Ano. Kolik máte dětí?

A: Osm.

Q: Osm dětí? Máte někde blízko?

A: Prosím?

Q: Někde poblíž je máte?

A: Jak.

Q: Vídáte je? Jsou někde.

A: No už ne už.

Q: Ano. Tak dceru, jak vidím, máte tady poblíž. Tak se.

A: Tak mám tady tu dceru tadydte, je za Podbořanama(ph). Tam jezdí dva kilometry.

Q: Ano.

A: No a potom tady mám přímo v Podbořanech(ph) tam mám dva syny, no, potom mám v Klášterci dvě dcery a jednu mám až v České Lípě, v Novém Boru. Každý má svoje zaměstnání.

Q: Ano.

Antonie Krokova

page 29

June 17, 1997

A: Se maj dobře, no. Ta prodavačka, ta má zase hospodu.

Q: Tak máte radost, jste spokojená s nima.

A: Jsem. V Žatci má taky hospodu dcera moje, ta má taky hospodu. To je její hospoda už.

Q: Ano.

A: Moje děti jsou nadané. Ani já tak nejsem nadaná, vyčtělá, ne. Já jsem se neměla kde, víte. Já umím to, co v první třídě. Peníze si umím počítat jako, na peníze - - (smích) - -.

Q: Ale dětem jste umožnila, aby

A: Ale jo.

Q: chodily do školy.

A: Na peníze, víte, to zase oni se mě smějou. "Mami, ty neumíš číst a psát, ale na peníze tě neošidí nikdo." To si někdo nap, napočítá s tužkou, tak já už to mám z hlavy, víte. To už jako nepotřebuju to. Potřebuju děti pomoci, žádost nebo takle napsat, to zase oni některý umějí na tom, počítat. Rozumný, chytrý.

Q: Tak já vám mockrát děkuju.

A: - - (smích) - - Zaplaťpánbu.

End of tape 1.

Tape 2.

Antonie Krokova

page 30

June 17, 1997

***mužský hlas: Rozjždím, jo. Jedu, můžete.

Q: Ano. Tak paní Křoková,

***mužský hlas. Ticho.

Q: ještě se vás chci zeptat, v průběhu toho tábora, měla jste možnost nebo bylo tam zvykem, že se s něčím šmelilo, že jste třeba někde sehnala něco a vyměnila to s někým jiným nebo byly tam takovýhle nějaký jevy? Vzpomínáte si na něco z toho?

A: ___Po válce?_____

Q: Ne ne ne, v táboře,

A: Jo.

Q: v Osvětimi, v Osvětimi.

A: Jo, v Osvětíně(ph) myslíte, jo? A z jakým způsobem si myslíte?

Q: No, jestli se tam šmelilo z něčím, jestli třeba byli lidi, který měli, chodili na práci a třeba přinesli něco domů a zase to s někým za něco vyměnili nebo.

A: Jo, takle, jo.

Q: Jestli tam takovýhle nějaký věci se dělaly.

A: Jo, to si pamat, to víte, že jo. To si pamatuju, ale víte, jak to je, když je člověk, to už máte leta.

Q: To víte, že jo.

A: No ale tuto si jako pamatuju, když jsem přišla jako z tý práce. No a bylo jině, většina tý hodně starý, co byli, víte. Ty mladý, silný dělali výkopu, ty výkopy dělali, kopali. Co byli ty starý a děti potom nezletilý, tak to brali, který už byli sedm, osm let, devět let, tak to brali na práci. No a jak jsem říkala, nám jako dávali na těch papírách nosit to, no a.

Q: Jinou práci jste nikdy nedělala v Osvětimi, než

A: Ne.

Q: takovoudle nějakou potupu?

Antonie Krokova

page 31

June 17, 1997

A: Ne, ne ne ne ne ne. Akorát po lágru jsme takle sbírali mimochodem toho, když byla třeba neděle, tak. Tak nás nenechali v klidu, tak jsme jako děti to sbírali po tom. Ale chlapi tam museli pracovat každý den denodenně. Tam byl dvakrát jako jsme si mluvili ten ***célapel nebo jak se to řekne česky, to počítání. Tak tam bylo dvakrát denně. Ráno a večer. No a z tý práce, když se přišlo, byli unavený, to. Tak jak jsem říkala, no. Když tam někdo omdlel anebo přišel z práce a nemoh a nemoh vstát, no tak ten už si klidně moh na sebe udělat křížek, že už nevydržel. Protože buď ho zastřelili, do, nebo ho domlátili. Ne že aby mu někdo pomáhal, to opakuju, že mu nesměl pomáhat nikdo.

Q: Ano. Byly taky některé mimořádné apely nebo jenom ty pravidelný nebo? Jednou jste říkala, že někdo utekl.

A: Ne, to byly pravidelný.

Q: Ano.

A: Pravidelný, ale mimochodem ještě, když třeba někdo jako utek anebo onemocněl a zůstal na na lágru v posteli, že nemoh, byl těžce nemocnej, tak nás tam nechali třeba dvě tři hodiny, celej lágr stát, počítali. Až když třeba, budeme takhle vedle sebe ležet na postelích a já řeknu a podívám se: "A dyť ten a ten není." Jo. No tak šli kolikrát na ten blok a se koukali, no a ten byl na posteli. No když nemoh běhat, tak buď mu přímo ho odstřelili anebo ho domlátili, dokopali, našli si příčinu, že nešel, že nechtěl jít. No tak ho takhle zmrzačili a zabil ho.

Q: Ano. A vy jste jednou mě říkala prve, že když někdo utekl, že jste čekali, že jste stáli skoro celý den. Z toho vašeho tábora taky někdo utekl? To bylo z vašeho tábora, co utekl?

A: Ano, ano. No dyt ano. Contact reference@ushmm.org for further information about this collection

Q: Ano.

A: To byl ten, jak jsem vám řekla, že ho odstřelili, no.

Q: Jenom ten jeden případ se tam stal,

A: To bylo přímo.

Q: , ten jeden případ, ano. O jiných jste nevěděla, že by se ještě někdo jiný utekl?

A: Ne, ne.

Q: Vy jste jednou mluvila o tom, že jste byla potrestaná, že vás položili na ten komín a namlátili vás.

A: Ano ano ano.

Antonie Krokova

page 32

June 17, 1997

Q: Dělal se to častěji, bylo to i pro i jiný lidi často se to, každý den něco takového se odehrávalo nebo?

A: No tak tam vás museli nechat, protože zastat nás nikdo nezastal.

Q: Jo.

A: Esli by vás někdo zastal, no tak buď by ho zastřelili nebo by ho tam domlátili, dokopali.

Q: A to dělali ty kákové?

A: Prosím?

Q: To dělali kákové tohle bití?

A: Ty kákové? No ty kákové, podle jak byl člověk. Třeba vy jste byla dobrá a já budu špatná. Chápete jak? No.

Tak to byl taky rozdíl, no ale už přeci ty kákové mezi sebou jeden druhého, víte: "Nech ji." anebo "Nech ho."
nebo takhle podobně.

Q: Ano.

A: Takže už mezi sebou si jako takhle, kterej poslechl a nechal si poradit, tak že už ten jako to.

Q: Byly taky nějaký jiný druhy trestů než takhle namlátit? Nemuselo se to týkat třeba jenom vás, třeba některý
vaší

A: Ne.

Q: sousedky nebo tak.

A: Ne, ne.

Q: Ne.

A: Ne, ne, opravdu ne.

Q: Přehnout přes komín a na, na, naplácat.

A: Každý sám za sebe odpovídal a každý přitom, aby se vás někdo nevedl k němu, ten byl vinnej, nebyl vinnej.

Q: Ano.

A: Samou, samou vás nakopali nebo zastřelili, to jste nemohla mluvit, když jste byla mrtvá. A pokud' jste byla živá a dovolávala jste se, tak k vám stejně nesměl nikdo jít. A když náhodou se někdo měl takový srdce nebo povahu, že šel, tak když utíkal, tak ho stejně zastřelili, jak utíkal.

Q: Měli jste nějakou možnost být ve styku nebo dozvědět se něco o jiných, o sousedních táborech? Třeba byli přece někteří z, řemeslníci, kteří měli volný vstup do táborů nebo děti, ty ***lojffí takoví, který běhali z **Antonie**

Krokova

page 33

June 17, 1997

jednoho místa na druhý. Měli jste možnost trochu se dozvědět o tom, jak se žije v nějakým vedlejším táboře? Myslím v rámci Osvětimi, v rám.

A: No no no, já vám rozumím. No tak o tom jako třeba když se mluvilo, vyprávělo, víte, tak my jako děti jsme pochopili, to jsme pochopili, báli jsme se kupředu, že už to třeba bude horší, než to bylo. No bylo to opravdu hrozný, krutý. Jenom, já nevím, jak bych vám to měla vysvětlit, prostě zlý to tam bylo.

Q: Ano, vím.

A: Zlý.

Q: Chápu. Když vy jste přišla do toho tábora do Osvětimi, tak to byl ještě cikánský tábor? To tam byli ještě jenom cikáni nebo už tam cikáni nebyli? Když vy jste tam přišla. Vy máte tady "Z".

A: No tam ještě to bylo míchaný, víte. Ale většina už to bylo pryč.

Q: Většina už byli mrtvý?

A: To už, no. Tam už bylo většina ty plynový komory a esli tam někdo takovej byl z těch mladších, kterej zase šel do nějakýho jinýho lágru, to by se bylo nechalo na prstech napočítat, kolik tam bylo.

Q: Ano. Čili když vy jste přišla do Osvětimi, tak maminka už byla mrtvá a většina těch lidí původních, co tam byla cikánů, už tam nebyli, jenom nějaký zbytky. Už jste byli smíšený. Hodně smíšený.

A: No. Tam už ani ne.

Q: Ani ne už.

A: No. To už bylo moc a moc hodně pryč.

Q: A když, vlastně věděl to někdo o vás, že vy jste částečně z cikánský rodiny, věděl to o vás někdo?

A: Ne, já nejsem z cikánskýho původu.

Q: Vy nejste ani vůbec?

A: Ne, moje maminka nebyla, táta taky ne, táta byl jako učitel. Antie je soukromník.

Q: Ano.

A: A maminka měla českou národnost, no. A babička byla

Q: Babička byla židovka.

A: Židovka.

Antonie Krokova

page 34

June 17, 1997

Q: No na to se chci taky ještě zeptat, co o tý babičce víte? Cho, jezdívala jste k ní někdy na návštěvu?

A: K babičce? Ona bydlela v Loděnici(ph), jako děti jsme k ní chodili.

Q: Chodili, jo?

A: Moje maminka se narodila v Berouně a v Loděnicích(ph) byla křtěná. A tam byla ta babička jako. Tam byla v Loděnicích(ph) křtěná. Ale narodila se v Berouně maminka moje.

Q: Ano.

A: Byla z Berouna.

Q: A babička, když jste k ní přišli, bylo tam něco jinýho než u vás doma? Byla pobožná například?

A: Babička?

Q: Babička vaše, ta židovská.

A: Ona byla pobožná, tá byla pobožná až, až víc než dost.

Q: A ta,

A: Byla pobožná.

Q: ta šla potom do židovskýho transportu vaše babička?

A: Šla, ona už tam chudák zůstala.

Q: Ta už tam zůstala.

A: No, ona už tam zůstala.

Q: Ta šla dřív, než vy jste šli do Let?

A: Ano. Jí vzali, ji vzali jeden týden a nás vzali druhéj tejden.

Q: Druhý týden.

A: Po tejdynku jsme šli.

Q: Ano. S těmi ostatními vězni, co jste tam byli dohromady, s těma jste si vzájemně rozuměli většinou? Měli jste s nima dobrý vztahy, ne, esli byli z Čech nebo z Polska nebo nebo z Ukrajiny? Tak se.

A: V tom lágru jako, jo?

Q: Ano.

A: No to víte, že jo, dyť jsem vám to říkala, že jo. Tam to bylo míchaný všelijaká národnost, ano. Tam byli Ukrajinci, Poláci, mezi tým židi, byli tam i cikáni, Češi tam byli, všelijaká národnost

Q: Ano.

Antonie Krokova

page 35

June 17, 1997

A: Tam byla.

Q: Já už jsem se vás na to jednou ptala, ale ještě se vás jednou zeptám, jestli jste někdy v táboře, v Osvětimi, zatím mluvím jenom o Osvětimi, jestli jste taky, když jste měli volno nebo něco, jestli se tam trošku zpívalo anebo jste si trošku nějak jste si obveselili večer třeba nebo něco takového.

A: V Osvětíně(ph)?

Q: No.

A To si nepamatuju.

Q: Nepamatujete se.

A: Věřte mi, že ne.

Q: Tam to bylo tak krušný, že se na to.

A: Tam nikdo neměl do zpěvu. A vůbec, tam by vás bejval nedopustili, i když by bejval někdo na to měl, na ten zpěv a na nějaký to vystupování, pobavit toho dalšího. Na to nikdo, víte, nikdo. Ani, ani by ho nepustili. Tam to bylo hrozný v tom.

Q: Přišli vám tam někdy nějakí vysocí německý důstojníci?

A: Prosím?

Q: Nějakí důstojníci němečtí jestli tam taky.

A: To byli většina.

Q: Mělo?

A: Šarže měli, tady hvězdičky.

Q: Ano.

A: A tady vyznamenání a hvězdy a.

Q: A jak jste s nimi přišli do styku, že vás počítali na apelu? Nebo?

A: Ano, ano.

Q: Ano. Jinak jste s nima moc nepřicházeli do styku?

A: S kým myslíte?

A: Ano, no to tam bylo na denním pořádku, to tam byli pořád. Oni tam měli svoje baráky, jak se jim to řekne, takový ty dřevěný, jenomže lepší. No a s nim jsme byli pravidelně, denodenně.

Antonie Krokova

page 36

June 17, 1997

Q: Mluvili s vámi?

A: Ano, mluvili s námi. Normálně všechno takhle.

Q: Ano. Když třeba něco chtěli od vás, tak vám řekli, abyste třeba něco udělali nebo?

A: Jak vám můžu říct, když jste mě na tuto připomněla. Tak jeden voják, to byl důstojník, jeden voják, jeden ten Němec _____. On měl hodně dětí jako, jako rád měl ty děti, víte. A on většina dělal jako s námi takovou, abysme okolo, abysme se jako drželi, okolo něho dělali jako "kolo kolo mlýnský" jako. A on si sed na takovej starej hrnec, na to si dal kousek prkýnka, a seděl na to a měl hůl, já už jsem to říkala, takovoudle hůl měl a mě to připomělo, když mi to ukázal. A byli jsme jako takle okolo něho. Tak kdo se mu prostě hodil jako děti, tak takle chytil ho za krk, stáhl k sobě a dal si ho sednout na klín. A německy mu říká: "Rozumíš německy?" No někdo né a někdo mu odpověděl, že jo. A třeba i půl hodiny, hodinu se takhle jako s námi to.

Q: Hrál si vlastně

A: Jo.

Q: s vámi.

A: A mě několikrát si vybral, věřte nevěřte, po válce já jsem ho poznala.

Q: Kde jste ho potkala?

A: V novinách.

Q: Jo v novinách.

A: V novinách jsem ho poznala, no a on si mě vždycky s tou holí, víte takle a pomalu k sobě, až vždycky abych si mu sedla na klín a chytil mě a, jak, jak dítě, víte. A on mi vždycky: "Bojíš se?" "Ne." "Umíš německy?" Tak jsem s ním mluvila. A on mě vždycky hladil: "No vidíš, jak umíš hezky německy." mě říkal. "A ty půjdeš domů," mě povídal. "Ty půjdeš domů," mě povídal. No a taky jako jo. Že jsem odtamtud šla domů. Že mě vybrali ty, jak jsem říkala ty profesory, a šla jsem jako. No z lágru do lágru.

Q: No tomu jsem moc nerozuměla, z těma profesorama, kdo to vlastně byl a proč tam přišli? Ti profesori.

A: Oni tam přišli proto, vyslobodit někoho, koho znají nebo syny nebo dcery, kdo se učil v Praze u tých,

Q: Ano.

Antonie Krokova

page 37

June 17, 1997

A: né, tak přišli ty profesory, koho by znali. No a náhodou tam byl bratr a bratranec v tej Praze a podle toho mě. No a tak mě jako ten Němec, jak jsem říkala, že jsem utíkala do toho lágru, chtěl mě zastřelit a on říkal: "Ne." A on potom se domlouvali, že já musím mít někoho v tom lágru, tak on jako říkal, že jo a že už jsme rozdělení. Tak že už s nima do styku nepřijdu. Až když jsem se vrátila, jak jsem vám povídala, tak jsem tam viděla od sestry kluka a od sestry holku. Mrtvý.

Q: Paní Kroková, vy jste říkala, že jste hodně střídala, že jste byla v různých barácích, že jste: na desítce a na a tak dále. Byly to všechno ty dřevěný baráky

A: Byly.

Q: nebo byly některý zděný?

A: Ne.

Q: Ne, všechno to bylo ty dřevěný baráky s tím komínem uprostřed.

A: Ano ano, já vím. To byly všechno stejný.

Q: Ano.

A: To jenom ty bloky, no to byly bloky. Jak stodoly, víte, ty vrata veliký.

Q: Ano.

A: No a tam bylo napsaný čísla jako počíslovaný, ale jinak to bylo stejný. Ty postele, tři a tři postele na sobě.

Q: Ano.

A: Tam už bylo tak hubený, heledťe, když jste vzala dva prsty, tak takový nohy měli. Jenom ty kolena a kostra. Prostě jenom kostra. No a to víte, že to nevy, do rána to zemřelo.

Q: Vy jste byla trošku v lepším stavu, když potom už jste překonala tu nemoc?

A: Já nevím, no prostě jako jsem přišla do toho jinýho lágru, tam už to bylo lepší.

Q: Tak jste se trochu zotavila.

A: Tam už to trošičku bylo, no, o poznání lepší. Už tam prostě taková rvanice nebyla a mlácení a takový trápení, no když si zasložil, tak byl bit taky, víte. Muselo se poslouchat tam a tam taky.

Q: Ano.

A: Já, dopodrobna, do každý slovo si, to co jsem řekla, to je pravda, to si pamatuju. Ale jinak nějak mimochodem, já nevím.

Antonie Krokova

page 38

June 17, 1997

Q: Jo.

A: Třeba si hodně nepamatuju, co bych měla vědít.

Q: No je to dlouho. No právě, kdybyste si na nějakou ještě příhodu, která byla taková, že jste si ji zapamatovala, vzpoměla, tak bychom to samozřejmě moc rádi uvítali. Ale když ne, tak já se vás aspoň zeptám, jestli ptom, po válce, jak se dneska na tu dobu díváte. Jestli taky něco jste si, třeba v něčem jste se poučila nebo nějakou jste si zkušenost z toho odnesla. Jakej je dneska, když se zpátky podíváte, pohled na tuhleto dobu v tom táboře.

A: Tak my jsme jako o tým mluvili, to víte, že jo. A kor děti mezi sebou. Tak jsme si mluvili a kdo vopravdu měl trošku rozumu, jak děti, tak jsme brečeli. To věřte mi nebo ne. Já kolikrát jsem si sáhala na hlavu, já nemám vlasy. A v tej hospodě, jak jsem byla v tom hoteli, jsem měla, dala mě šáteček takovejdle, jako já mám. Já vám ukážu.

Q: Aha.

A: Takovejdle šáteček mi dala ta paní vedoucí. A já hlavu jsem měla ostříhanou, s odpuštěním, jak ježek. A takovejdle šáteček mi dala. A oni, ty vlasy, přes ten šátek, to je jak bodláčí, víte. A já jsem vám tak kolikrát brečela, já, přišla jsem domů a jsem říkala: "Dyť já jsem měla takový pěkný vlasy, teď nemám žádný." A ty ženský mě říkaly: "Ale dyť vlasy tě vyrostou, prosím tě, hlavně abys byla zdravá, vlasy ti vyrostou. Budeš vidět, jaký budeš mít vlasy, hezčí, jako jsi měla," mě říkaly. No tak vyrostly mě, no.

Q: Vyprávěla jste někdy svým dětem o všech těch letech svých zážitcích.

A: Prosím?

Q: Jestli jste svým dětem vyprávěla tyhleto zkušenosti svoje.

A: No, právě teta mi hodně vyprávěla. My když jsme šli do toho Letova(ph), do toho Osvětína(ph), tak já říkám, jestli moje sestřička říkala: "Já už mám hlad." A oni tenkrát zrovna tam ty plynový komory, víte, pálili je, a já povídám: _____, povídám: "Vždyť už to vydržíš, nebreč." Povídám: "Oni už nám připravujou, salám nám opíkají." Já myslela na ohni, víte, čestný moje slovo, já myslela na ohni, že nám opíkají jako salám jako pro ty, co přijdeme návštěva. A potom, když jsme tam přišli, tak my jsme to říkali jako tým tetám, ne, a oni říkali, oni zrovna to v plynu pálili, první to dali do plynu, potom tam měli takový páky, na deset minut byli v plynu a jako na vlakách jsou ty páky, víte, tak tou dělali s tyma pákama a už ty jenom zůstali ty žhavý železa a propadali dólu a to už tam hořelo. No a ten kouř šel nahoru s tým komínem. A my jsme tam.

June 17, 1997

Q: To vám vyprávěl někdo?

A: No.

Q: To jste neviděla sama, to vám někdo vyprávěl.

A: No právě že nám to jako tety.

Q: Ano.

A: Ale my jak jsme šli tam, tak sestra brečela, že má hlad. A já povídám: "Nebreč, oni už nám opíkájí salám." A když jsem to říkala tetám, povídám: "Oni dělali salám pekli a nedali nám." A ona povídá, brečeli, víte, to víte, to říká: "No vidíš prej to nebyl salám, oni prej pekli prej tý, co šli do ply, plynový komory." Prej ta bouda, jak jste viděli, ta dřevěná, to vám bylo dřevěný a zevnitřku zděný. Vevnitř to bylo jako zděný a zvrchu prkna. No a jak jsem řekla, na tý páky, jako ve vlakách, tak na deset minut šli tam a za deset minut už ty páky, to už. Vždycky chvíličku a už tam hnali další stovku.

Q: Měli jste strach, že se vám to taky může přihodit?

A: Měli, to víte, že jo. Já jsem dneska na srdce, no a že se mě, já jako už dlouho už z toho lágru jako tak nedoslýchám, ale když mám, jako teď jsem byla nemocná, jsem ležela dost dlouho. A dneska jsem se teprvá postavila na nohy. No a dneska trochu mluvím. A já jsem řekla, povídám: „Jestli zej,” včera jsem to říkala. “Jestli zejtra přijdou,” povídám, “tak budu se muset omlu, omluvit, aby se nezlobili.” Já jsem ztratila hlas. Se mnou byste se bejvali nedomluvili, fakt ne. Já jenom: “ Co chceš?” jsem ukazovala a jenom jsem šeptala a nemohla jsem ani slovo promluvit.

Q: Ale dneska mluvíte dobře.

A: A a dneska, zaplat'pánbů.

Q: Vaše děti o tom všem vědí?

A: Ne.

Q:Ne.

A: Ne.

Q: Nikdy jste jim to neřekla?

A: Ne.

Q: Ne. Teď dostanete.

***mužský hlas: _____ Paní se tě ptá, jestli holky, dcery o tom ví, co ty.

Antonie Krokova

page 40

June 17, 1997

A: To víte, že jo.

Q: Jo.

A: No promiňte, já jsem neslyšela. Všechny, já jsem jim to vyprávěla.

Q: Ano.

A: Všem jsem to vyprávěla, že teď maj blahobyt. Teď mají, ani nevědí co. I když má někdo, řekne se, bídu. To není bída a hlad, pokud má člověk chleba a já nevím i ty suchý brambory, to beru já, osobně, tak se najím. I černou kávu. Ale dneska ta černá káva není, každý má vždycky lepší nežli by měl být. My jsme byli u mojí dcery v Novém Boru, ta nám dělala snídani nebo svačinu. To jí vždycky muselo stát hromadu, víte. A mě ráno nesnídáme, on né, já taky né, já nemůžu, já tady mám spoustu prášků, moje prášky. "Hele, ukaž ty moje prášky!"

Q: No tak.

A: To budete koukat, kolik já prášků mám. Na všelijaký nemoce mám prášky. No.

Q: Tak to nemusíte.

A: Tam to bylo, já nevím. Jo.

Q: Ale to nám ani nemusíte.

A: Vám říkám, dneska jsem chlapík, to jsem ráda.

Q: No jo. Takže jste vlastně

A: Tak vám to stačí.

Q: si vážíte teď života. Po tom, co jste všechno prožila.

A: Aspoň že mám hodně dětí a že mě mají rádi a choděj ke mě na návštěvu. A když mám svátek nebo narozeniny, tak někdy přijdou dvě tří, někdy jeden, víte, a někdy víc a. Jako kdy, když maj všechny zaměstnání.

Q: Jasně. Vy už jste v penzi.

A: No.

Q: Už jste v penzi? Už jste v důchodu?

A: Já už jsem v důchodu.

Q: Jo.

A: Já už mám invalidní důchod přes dvacet let. Na tu nohu, víte.

Antonie Krokova

page 41

June 17, 1997

Q: Ano.

A: Já jsem byla tam v lágru do toho kolena střelená.

Q: Jo, to jste nám neřekla, že jste byla střelená.

A: Neřekla?

Q: Ne.

A: Jo, tak jsme si to vyprávěli, ale neřekla jsem vám to do toho.

Q: Ano.

A: Tak v těch letech jsem byla střelená do kolena.

Q: A za, za jakých okolností.

A: Nó takle, abysme se k tomu dostali, když už jsem to. Tam bylo, naprostřed lágru byl záhon zimního zéli.

No a my jako děti hladem, tu hlavu bysme bejvali nevzali, to byly hlavy veliký. Jen prostě ten lupen, co byl dóle. A to už bylo večer, tak jsme se vždycky tak pokradmě tak na to lezli po kolenouch a šli. Tak každej, kdo si moh jeden dva lupeny utrhnout z toho zéliho, to jsme si dávali za řadra, že, pod tý košile na holý, na nahý tělo. No a vždycky zpátky. A najednou z tý věže, víte, tak začly ty reflektory, ty světla jak šly. No a svítilo to. A oni už stříleli, stříleli, jak se jim to prostě dá. No, jednoho zastřelili kluka a mě do nohy. No ale mě jako nezastřelili, jenom do kolena mě zastřelili. No tak mě potom někdo odnes, ani já nevím sama kdo.

Q: A někdo vás ošetřil?

A: No.

Q: Ten zvěrolékař?

A: No někdo asi velkej mě odnes na ten barák, víte. To bylo v letech.

Q: Ale tak někdo vás potom ošetřil? Někdo vám to zavázal nebo něco?

A: No ten, co.

Q: Ten zvěrolékař, jak říkáte.

A: Co ob, co obvazoval koně nebo co jim dělal.

Q: Ano.

A: Co léčil, tak mě taky.

Q: Jo, tak to jsme se ještě dozvěděli něco, co je novýho.

Antonie Krokova

page 42

June 17, 1997

A: A potom, po velikejch letech, to jsem byla zase do práce, že jo, většina do kravína z tý hospody. Když už jsem měla dítě, jedno, dvě. Do kravína a tuto. A kookala jsem, aby moje děti se měly lepší jako se mám já. Jako jsem se tedy měla. Aby se měly dobře. No a tak, víte jak to je, rok po roku, člověka odcházej lety. A to zdraví taky. A kor když jste zvyklá dělat a nemůžete. A děláte ještě víc, než by bylo třeba.

Q: Tak. Ale vy vypadáte, že máte ještě energie dost.

A: No tak - - (smích) - -

Q: Já vám děkuju.

***mužský hlas: Jedu.

Q: Můžu? Vzpomínáte si na některý z těch kápo, co byli v těch vašich blocích, kde jste byla, nebo ty ***blokelteste(ph), na některýho z nich konkrétně. Pamatujete si na jméno některýho nebo některé, to byly ženy samozřejmě.

A: Já vás neslyším.

Q: Jestli si pamatujete konkrétně na některé z těch žen, které byly kápo nebo které byly ***blokelteste(ph) nebo které byly nějaké funkcionářky v tom táboře.

A: Jó, počkejte.

Q: Jmenovitě, jestli si na někoho vzpomínáte. A na některé jejich skutky. Co dělali, co dobrýho, co špatnýho.

***mužský hlas: Paní se tě ptá na jména.

A: Mengele, Mengele, Mengele. Mengele. Ten byl v Osvětíně(ph), Mengele se jmenoval a když přišly transporty, tak vám ukázal někomu napravo, nalevo. No on už to podle očí, co já vím. Kdo šel napravo, tak ještě nějaký dobu někdo z nich žil. Ale kdo nalevo, no tak to ten den už nežil. Kdo nalevo.

Q: Vy sama jste neprošla někdy takovoudle selekcí? Vy jste to neprodělala nikdy, takovoudle prohlídku?

A: No to víte, že jo.

Q: Ano.

A: Ten Mengele právě, jak jsme šli v řadě, to šel dvojřad, dva a dva vedle sebe. Nalevo, napravo. No a tam už byly ty ulice jako, prostě ty ulice už. Jedna tam, jedna tam. Napravo, nalevo. Ten, kdo šel nalevo, tak prostě už měl konec. A kdo šel napravo, no a z toho to ještě zbejvalo, že taky polovička nemusela bejt živá.

Q: Ano.

Antonie Krokova

page 43

June 17, 1997

A: Nebo jenom někdo.

A: Ano.

Q: Hned na kraji.

A: To bylo na začátku. A jmenoval se Mengele.

Q: Ano. A v těch vašich blocích, tam, kde jste potom bydlela, tam si nevzpomínáte na jméno některé z těch žen, které tam byly vedoucí.

A: Víte, že ne.

Q: Ne.

A: Ne, toho jednoho si pamatuju, ten Mengele. A my jsme si o tom mluvily i s tou kamarádkou, s tou přítelkyní.

Ona zemřela, chudák. __ mám na fotografii. Tak s tou jsme si o ní mluvily jako o tom. A ona mě řekla:

“Jestlipak víš, jak se jmenoval?” A já povídám: “No.” Tak jsem si vzpomínala a povídám: “Ale nevím jistě, jestli Mengele.” “No vidíš, toho si pamatuješ správně.” No a ona už ty další si taky. Tak to Mengele jako si přesně pamatuju.

Q: To si vzpomínáte, ano. To byl Němec, ale já jsem měla na mysli z těch vězňů, co byli ti vedoucí, z vězňů.

A: Já vám rozumím. Ty mena ne.

Q: Ne. Jména nevíte. A jak se chovali, něco, nemyslím, že abyste řekla někteří slušně a někteří neslušně. Ale jestli si vzpomínáte, že třeba někdo někomu pomoh nebo na, naopak někdo z těchletých vedoucích vězňů, jestli někomu uškodil.

A: No, já nevím, jak bych vám to řekla. Víte, to je, to se skoro nedá ani povědít ani popsat, víte. Tak jak jsem říkala, no. Esli vám chtěl někdo, esli on vás mlátil, kopal do vás a vy jste se. Člověk se dovolával tuto a šel vám pomoct. A buď ho zastřelili nebo ho dokopal. No. Esli jste šla z práce unavená a nemohla jste a nemocná, a křičel na vás, třikrát vám řek, třikrát: “***Ausstén(ph).” Jako: “Vstát, vstát, vstát.” A když jste potřetí nevstala, že jste neměla možnost, slabá, tak vás zastřelil. A většina člověků kopal do obličeje, do zad, víte. Normálně mrtvýho, zabili ho. Na zemi.

Q: Stalo se to někde ve vaší blízkosti?

A: Ano.

Q: Ano.

Antonie Krokova

page 44

June 17, 1997

A: stalo. Stalo, stalo. Tohle jo, protože my jsme s níma starejma a s týma dospělejma chodili z práce, jo. Tak to byl vždycky takový stejný hodiny, že se chodilo z tý práce najednou, jo. Ale to šlo o skupinách, třeba tam jich

bylo dvacet, tam jich bylo patnáct, tam je uslyšelo, prostě poskupovali. A tak my jako mezi nima. A my vždycky, děti naposled. Že už přeci ten dospělej šel rychlejší jako tenkrát my. No a tak to se stávalo takle.

Q: Takže jste přeci jenom chodili někdy na nějakou práci, někdy jste přece jenom šli na práci, ne jenom todlencto nošení toho písku.

A: No z toho my jsme byli tak unavený, že jsme na ruce nemohli, ani jsme se kolikrát nemohli vodu napít.

Q: Ne, že říkáte, že jste šli s nima společně z práce z téma, co byli.

A: No, ty hodiny, víte, třeba řekneme šest hodin večer, tak už jako to se sbíralo jako. Ten přestal, ten. No a my už jako jsme byli vzdálenější, no ale to vždycky vyčkával jeden na druhého a už potom všechny najednou do.

Q: Ano.

A: Do toho. Do lágru jsme šli.

Q: Takže vy jste taky chodili mimo lágr, ale nepracovali jste skutečně, ale jenom takovýdle věci, co vám ukázali.

A: Ne, no ____, protože jste neměli z ničeho sílu.

Q: Ano.

A: Ani moc. No ani bysme bejvali nemohli dělat nějakou práci. Jako chudáci ty hlapi kopali, ženský to vyhazovaly, měly taky lopaty, krumpáče a.

Q: Ano.

A: V lesích to. Normálně v lese, víte, ty řady dělali. Široký, strašně hluboký, když tam někdo pad, tak to už nevyšel.

Q: Viděla jste někdy z vašeho tábora, z některýho toho baráku, jak přicházely transporty?

A: No to ano.

Q: Ano.

Antonie Krokova

page 45

June 17, 1997

A: To jsme viděli, to jako s týma psema, víte, tam už čekali a to se žádněj nesměl pohnout. Pohnout se nesměl. Jeden chlap, tak, nebyl ani starej ani mladej, a jeden chlap, jak byl transport, tak se dal na útěk. Ale to ještě bylo za bránou, jak šli do tý brány, ještě to bylo za bránou kousek. Dal se na útěk. A oni za, za ním

poslali ty psi. Ty psi tak ho poznala a to samý. Udělali takový nosítka nebo to něčím
to a po celým lágru, venku, po blokách ho nosili. To ho ještě roztříleli, heledte, košili na něj roztrhali, víc, nežli
by bylo třeba. No ale pro výstrahu, pro ty, aby neutíkali, aby nic takový nepokoušeli.

Q: Ano.

A: To, to byli dvě.

***mužský hlas: Ticho.

Q: Paní Křoková, to, co jste teď řekla o těch ženskejch, řekněte to ještě jednou, protože nejela ta kamera prve.

A: Dobře, dobře.

Q: Můžete už.

A: Už.

Q: Jo.

A: No tak oni, ty kápi, ty káповé, co bili jako ty ženský, nás jako né, ale ženskou ženský byly jako. To ani ji
nemusela nic udělat ta ženská, nebyla vinná ničím. On prostě se jí třeba nemusela zalíbit nebo něco, já nevím.
A prodarmo, zadarmo kolikrát zmlátila dvě tři, víte. A ženský říkaly: "No počkej. Ty nám dáš tady, my se
nemůžeme bránit. Ale až přijedeme domů a jestli tě někde uvidíme, tak prej tě zabijeme." A vážně vyhrožovaly.
Ale oni byly mizerný, víte, takový, co ani by si někdo, ani chlap si by si to nedovolil, co oni ženský na ženskou.
Ale oni měli prostě to doporučení, jako měli to, aby to mohli dělat, nemuseli se bát. No tak to dělaly, no.

Q: Nevíte, z jakých, byly to německé vězeňkyně nebo polské, nevíte? Tyhle kapo.

A: No ty káповé. Tak byly tam. Polky tam byly i Češky tam byly.

Q: I Češky, ano?

Antonie Křokova

page 46

June 17, 1997

A: Jo, i Češky i Polky tam byly. No a co vám můžu říct, ten, co jsem ho dala, jako co jsem ho poznala, jak jsem
říkala, tak nevím, jak se jmenuje, jo, to to nevím opravdu, jak se jmenoval. Ale poznala jsem ho na, na
novinách. A měla jsem jako pravdu, že jsem ho poznala. To byl ten, jak jsem vám říkala, že mě vždycky vzal
na klín, hladil mě a to. A on byl v Praze. Tam vydával pro nás, který my jsme byli v koncentráku, přiděloval
důchody, invalidní důchody. On když tomu člověku jako to chtěl dát, tak to jako dal, uznal. Komu né, tak to

Stěně jako slovo. A já, že jsem ho poznala, on tak jsem dostala takový medaili, jako přeškrť, že né. On prostě měl jako slovo. A já, že jsem ho poznala, on tak jsem dostala takový medaili, český příznání, tak to mám tady.

Q: A to byl Němec?

A: To byl Němec.

Q: A po válce ho tady nechali dělat.

A: Ano, a po válce, počkejte, já vám řeknu, přesně v kterém roku ho tam. Počkejte...Asi v šedesátém devátém, jestli mluvím pravdu. Asi v šedesátém devátém. Hele, já tajdle mám ty legitimačky, tam to asi bude. Jestli tam píšou rok, co jsem ho udala.

Q: Jo vy jste ho udala potom.

A: Tadydle jenom tu obálku mně dej, já už to vyndám.- -Není to pod tím svetrem jenom tak. Vyklepej ten svetr. ____ Tak ukaž, _____. Já vím , kde to je. _____ Počkej, tady máš nějaký, ukaž. Á, vidíš to. Já čekám na jednoho, jo počkejte, toto není ono, tak je tohle ono.

Q: No to je Svaz protifašistických bojovníků. A to je z roku osmdesát osm.

A: Že jo, no a já jsem řekla šedes, osm, jó, takle, no. Tak jsem to spletla, no.

Q: Tak vy jste ho poznala na fotografii a svědčila jste proti němu nebo ne?

A: Oni ho oběsili.

Q: Aha.

A: A já jsem řekla, že mu dali málo. To mám zase odbojářskej.

Q: Ano.

Antonie Krokova

page 47

June 17, 1997

A: Já jsem mu řekla, že, že měli čekat na mě a na tu přítelkyni. A on, oni se smáli a: "Proč?" Povídám: "Já bych mu dala jiný kapky, ne to oběšení." Toho oběsili a co z toho. Já bych ho nechal trápit jako nás trápili. Eště víc bych mu dala. Nebo oni trápili dost. Před námi stříleli, kopali do člověka. Zu, zuby mu vy, vymlátili a všeho možnýho. A to dělali s lidma. Vostříhali ho a ještě mu hlavu roz, rozbili. Nebo on mu šláp na hlavu a to enom jste viděla z hlavy mozek anebo , já nevím, placku z hlavy. A to z, dělali s lidma. No a jeho jenom oběsili, jenom mě dali tohle, to mě dali.

Q: Jak, když jste byla přece jenom CollectionReference@ushmm.org for further information about this collection

A: No.

Q: malá dívka ještě. Byla jste někdy v táboře v nějaký zoufalý situaci, že jste si nevěděla rady a myslela jste si, že už to nepřežijete? __la jste někdy?

A: To víte, že jo. Dyt' to je přesně tak, že jo.

Q: Často to tak bývalo.

A: Ano. Tam jste si nemohla.

Q: Měla jste strach, že nepřežijete tu válku?

A: Tam to bylo víc než hrozný, víc než hrozný, co by se dalo hrozný, to je ještě. Jěště víc.

Q: A stalo se někdy ve vašem okolí, že by někdo byl tak zoufalej, že si vzal život, že třeba šel na ty dráty schválně, aby se zabil?

A: A vy si myslíte, že když člověk měl rozum, já mít tenkrát ten rozum, co teď, tak to nepřečkám. Věřte mi, já bych si taky to udělala. Proč bych se měla trápit kolik let, tak bych si taky vzala život, abych nežila.

Q: A stalo se to tam někdy blízko vás?

A: Ale jó, tam se normálně na svojí vlastní košili oběsili. Košili vzal s rukávama za to, dal si to na mříže a oběsil se. To ne jenom jednou.

Q: Ano. Stalo se to i ve vašem bloku anebo jste o tom slyšeli?

A: I v bloku, i v tam, co já jsem byla, ____vedlejším. Aj zase vedle, tam se oběsil. A tam si podřezal žíly a tam si tohle udělal. A tak to takhle bylo.

Q: Ano. Ale vy jste byly v táboře jenom ženy. Měly jste možnost vidět někdy muže?

A: Jak?

Antonie Krokova

page 48

June 17, 1997

Q: Jestlí jste měly někdy možnost sejít se s nějakým mužem.

A: Jo. To ne.

Q: Ne.

A: Ne.

Q: Vy jste byly v táboře jenom ženy.

A: Ano. Jenom ženy. A to byly, prostě takle, tam byly jenom ženy. A v Osvětíně(ph),

Q: Ano.

Q: Ženy, muži dohromady?

A: Ženy a muži dohromady.

Q: V jednom táboře?

A: Ano, ano. Ano, všechny dohromady. Když jste byla jako právoplatná manželka, tak jste byla spolu na posteli.

Q: Ještě když vy jste tam přijela to tam tak bylo?

A: Ještě když já jsem tam byla, ano. Při mě to bylo taky, jo. Jenomže tam spoustu dětí zmrzlo, starej člověk zmrz, tam jste měla jednu deku pod sebou a jednu na sebe. A tam byly deky takový, já nevím, možná si to nevíte anebo nepamatujete anebo nevíte, jak to vypadalo. Deky škrablavý takový, na koně s tím zakrejšvali koně. No a tadydle toho měli fúry těch dek. No a jednu měli na sebe a to nespál jenom jeden nebo dva. Ale tam jsme byli, tomu říkali boxy, ty postele.

Q: Ano.

A: Tam jsme byli i deset, patnáct dětí na tom. V těch postelích. Starý lidi, každému jenom koukala hlava.

Q: Ano.

A: Nacpaný jak herinky.

Q: A v jednom baráku teda bydleli i muži i ženy?

A: Ano.

Q: Pokud byli manželé.

A: Ano, ano.

Q: Mohli bydlet spolu a_____.

Antonie Krokova

page 49

June 17, 1997

A: Byli spolu. Byli spolu a on šel jinam na práci, ženský taky měli jako že jinou práci. No a když ta ženská byla silná, jako třeba mladá, tak s chlapama šla dělat ty výkopy kopat, no tak to prostě.

Q: A to potom skončilo?

A: No a to už potom skončilo.

Q: Ano.

A: To už skončilo.

Q: A potom už všechny ostatní lágry jste byla jenom v ženským táboře.

A: Ano. Už potom jenom v českým lá, táboře.

Q: Ano.

A: Ano.

Q: Prošla jste, než vás vybrali potom do těch aut, když jste jeli do toho ***Rávnsbríku(ph), měli jste tam nějakou prohlídku, jestli jste. Vybrali jenom některý z těch žen a nebo jste šli všichni z toho baráku.

A: Tak podle jaký, jakej transport byl, víte. Oni tam byly transporty třeba, do dvouh lágrách a vybrali třeba plnej vagon anebo plnej nákladák. No a to třeba se jelo dva tři nákladáky nebo plnej vagon a záleží do jakýho jako do jakýho lágru zase, víte.

Q: A předtím vás nějak vybírali.

A: Ano.

Q: Znáte to slovo "selekce" ? Prošla jste tou selekcí? To, co dělal ten Mengele,

A: No.

Q: že říkal napravo,

A: Ano.

Q: nalevo, tomu se říkalo selekce.

A: Jo.

Q: Tak to jste říkala, že když jste přijela do tábora, že jste to prošla.

A: Ano.

Q: A potom v táboře, ještě znova, když už jste byla delší dobu, tak ještě se to stalo?

A: Tam ne.

Antonie Krokova

page 50

June 17, 1997

Q: Ne.

A: Ne ne ne ne. Tam ne. To už jenom v tom jednom, jako v Osvětimi(ph).

Q: Ano.

A: Ale jinak už ne. Jinak už, příklad byli chlapi na jednej ubikaci nebo jak se tomu říká, no a ženský, děvčata a ženy a kluci a muži. To měl každej svoji ubikaci jako. Ale takle zase jako pohromadě na jedným lágru. Běhalo se tam a tak jako společně. Ale večery jako zase už každej jako rozdělenej tam byl.

Q: Ano. Já jsem měla na mysli, někdy, když odváželi ženy do jiného tábora, tak je nechali napřed svlečené, nahé chodit po bloku a vybírali ty silnější, který potom poslali na práci. To vy jste nezažila něco takovýho.

Rozuměla jste mě?

A: To víte, že jo, moc dobře, je si vzpomínám, je to. Rozuměte, rozuměte. No.

Q: Nevzpomínáte, to byste si určitě pamatovala tohleto.

A: No to si nepamatuju. Nepamatuju, ale po lágru jako po válce se to říkalo.

Q: Ano.

A: Tohle.

Q: Ano.

A: To se říkalo. Ale já si to nepamatuju.

Q: Setkala jste se někdy s tím slovem "***můzلمان(ph)" v táboře? ***Můzلمان(ph), to se říkalo těm úplně slabým.

A: Jó, ***můzلمان(ph), jó, rozumím, to víte, že jo. Jo.

Q: Byli i u vás takový už v tom stavu?

A: Já vím, no to už byl takovej chudáček, jak už nemoh a už jako. No to tam bylo strašně lidíh moc.

Q: Jo.

A: Strašně lidíh moc tých ***můzلمانů(ph), to je pravda. To, ten už byl jenom žil a nežil.

Q: Ano.

A: Takovej člověk, ten ***můzلمان(ph) tomu říkali. Vy taky umíte německy. Já, no tomu říkali jako Němci, ***můzلمان(ph).

Q: Ano. Ano.

A: To je ***recht(ph) jako správně.

Antonie Krokova

page 51

June 17, 1997

Q: Tak já nevím, jestli ještě pán bude, já už teď nemám žádnou otázku na vás, já už jsem se vás na všechno zeptala.

***mužský hlas: Kamera jede.

***mužský hlas: Jo.

A: Jo.

Q: No mě by zajímalo, paní Kroková, když jste jeli do toho prvního tábora.

A: Lety.

Q: To byly Lety. A jak to bylo, jak pro vás přišli? Kdo a kam pro vás přišli?

A: No tak to byli český policajti, přišli pro nás do Berouna. A z Berouna nás odvěkli do toho, z aut jako. To jsme jeli vlake, autem, s nákladřákem, pro nás přišly nákladřák. A vezli nás do tých Let.

Q: A kolik vás bylo? Vaše rodina. reference@ushmm.org for further information about this collection

A: Celý naše rodina, my jsme byli osm dětí, máma a táta, potom tam byli ještě další z Berouna a bylo nás plný auto. Jo. To nás bylo plný auto. Jako ten nákladák.

Q: A kromě vás tam byli nějakí romové taky?

A: Ne, tam nebyli.

Q: Vůbec?

A: Ne.

Q: A co se dělo, když jste přijeli do Letů?

A: Do Let? No s tím nákladákem nás tam, s tím autem nás tam vezli.

Q: A jak to probíhalo, když jste tam přijeli?

A: Jo, no tak takle, no. Než, než jsme, než pro nás přijeli z tý policajti český, no tak nás fotili. Tříkrát nás fotili, zepředu, ze strany a ze zadu.

Q: A to bylo ještě v Berouně?

A: Právě ano. To bylo v Berouně. No a teďkon říkám po postupně. S tím nákladákem nás vezli do těch Let. Přijeli jsme do Let, no tak tam nás dali na blok, na blok osm. Tam nás dali. No tak jsme tam byli, no a to jsme tam přišli, tam prohlíželi hlavy. Kdo měl vši, tak ho dohola, kdo neměl vši, tak mu udělali krátký takle mu to udělali krátký. No a jako že se tam měl koupat a tam se koupat ve studené vodě, tam nebyla teplá voda. No a dál bych. Co nám tam dali dříví nosit jako z toho lesa to chrastí, no to nám tam dali na tý mrtvý.

Antonie Krokova

page 52

June 17, 1997

Q: Já bych se ještě zeptala,

A: No.

Q: než se dostaneme k té práci, co vám řekli, proč vás vezou do těch Letů?

A: No protože takle, to jsme věděli, proč tam jdeme. Můj táta byl partyzán a u nás tam našli v baráku let, ty letopuny, jo. Ty letáky

Q: Letáky.

A: tam našli. A to tam našli vysílačky, tam bylo ještě spoustu jinejch chlapůch, ne jenom táta sám. No a tak nás tam brali. Ale jako fotili. Nás by bejvali né děti a mámu. Máma když jde táta, ale nevěděla kam jde anebo co bude, tak řekla taky jako že jí berou tátu, tak aby nás taky brala jako mámu s dětima. No tak nás vzali. Nás ofotili a vzali nás taky na auta.

Q: A co jste si mohli s sebou vzít do těch Letů?

A: Nic, tam jsme si nemohli nic vzít. Vzpomínám si, jak jsme byli, tak jsme šli. Tam opravdu ne, tam jsme si nemohli nic vzít. Tam měl nárok každé na dvacet pět dek, kila jako. Dvacet pět kila. No ale tam nebyla žádná váha, nic. A a kdo si vzal do pytle nějak víc věcí, tak to nesměl. No tak žádnéj nic, tak to jako padalo všechno. Jak každéj byl oblečenej, tak každéj šel. No a s tím autem nás na lágř dali a potom nás dali na bloky. A jaká tam práce byla? Pro velký výkopy, pro dospělý. A pro nás, pro děti, zas to dříví nosit na ty mrtvý, dělali z mrtvejch hranice. Jako takle a na to dávali dříví, polejvali to.

Q: Kde se to dělalo ty hranice?

A: No za lágřem kousek na místě, kde nic neshořelo. Kde aby nebylo nějaký uhoření, tam to bylo na rovině jako. Na normálním zemi. No tam jich, když nezemřel, tak ho umlátili. A dělali ty výkopy a když už nemoh, tak, jak už to budu opakovat, tak i když ne nerada, tak buď ho zastřelili nebo ho domlátili a. To bylo.

Q: Mohla byste se u toho zastavit? Viděla jste někdy vy osobně, že se něco takovýho stalo?

A: To víte, že jo. Jak bych to nemohla vidět, když my jsme sbírali takle to dříví, dávali jsme to na hromadu, chlapi to brali s vidlema, házeli na ten oheň, kde to byli ty mrtví. A to polejvali to. No a kterej nemoh nebo prostě byl nemocnej, měl horečku, nemoh, tak třeba pad. A když mu pomáhali ten druhej, to bylo ve všech lágřách, když mu pomáhal ten jeden, tak toho zastřelil a toho taky. Nebo ho došlapal.

Antonie Krokova

page 53

June 17, 1997

Q: Mě by zajímalo třeba nějaká konkrétní příhoda z těch Letů, jestli jste viděla, jak tam přímo takhle někoho z vašich známých

A: Známých?

Q: nebo z lidí, které jste tam vídala, jak umlátil.

A: Jo, jo, tam mě zastřelili dvě sestry a tátu.

Q: A jak to bylo? Proč je zastřelili?

A: Protože moje dvě sestry byly znásilněný a táta tam utíkal.

Q: Jak se to stalo?

A: Normálně, česky. Český, český policajti, jak se řekne.

Q: Vzpoměla byste si na jejich jména?

A: No právě že ne. Ale ten Hejduk, mě se zdá, že on. On takový věci dělal, ten Josef Hejduk. Ten, toho jako, jsme byli informaci, že on takový věci dělá. No tak že bych mohla říct, že on.

A: My jsme tam byli právě, bratři, sestry, máma. Ale máma už tam tenkrát nebyla, maminka už, nějaký sestry, bratry, tak odvezli do toho Osvětna(ph).

Q: Mohla byste se pokusit tu příhodu povyprávět, vlastně o tom, co se stalo vašim sestrami. To je hrozně důležitý zážitek.

A: No.

Q: Jestli byste si mohla na to vzpomenout. A popovídat to, jak to, ta celá scéna, jak to bylo. Od začátku, kam sestry šly a co se stalo, že je někdo napadl, nebo jak to bylo?

A: No, toto bylo. To už bylo odpoledne, k večeru. Odpoledne k večeru to bylo, no a po tom lágru tam byly volný. Tam jsme mohli běhat jako v lágru vevnitřku. No a moje sestry s námi. A oni většina, oni už byly osmnáct, devatenáct let. Si furt měly co kecat. No a oni chudáci spíš tak spolu, máma už tam nebyla, ty mladší zase my jsme byli. No a on ten --(kašel)--, no a on ten jako, ty policajti byli dva a tamty stáli takle na straně. A ten jeden šel k nim a vyprávěl s nima. --(kašel)--

Q. Chcete se napít?

Antonie Krokova

page 54

June 17, 1997

A: Ten jeden šel k nim a vyprávěl s nima. No a ten, co s nima vyprávěl, tak my jsme se tak jako na to koukali, žejo. Tak ten na ní koukal a mojí sestru chytil a sestru chytil a ona mu, ___ jako odehnala ho. A ten druhej takled a oni se bránily jedna druhou. Jedna druhou bránily. No a přišel tam ten třetí, ten je odtrh. No a co chlap? Nepřemůžete ho. No a tam se nesmělo nějak, já nevím jak. No tak ten jí dal pár facek, ten jí dal pár facek a. A normálně na zem, teďkon nás jako odháněli, my jsme brečeli, nás odháněli. No a teďkon my jsme utíkali a a že tam chytili holky jako jsme říkali na mena. Tak tatínek utíkal, toho chytil. No a ten druhej koukal a ten ho zastřelil. Utíkal brácha, čtrnáct let mu tenkrát bylo, tak toho taky zastřelil. Tak zastřelili všechny čtyry, byli tam mrtvý. Všechny čtyry.

Q: I ty sestry?

A: Ano, no právě, i ty sestry dřív. První ty sestry ten jeden zastřelil obě a ten jeden tatínka.

Q: A vy jste se na to dívala?

A: A utíkal, utíkal kluk, jako brácha čtrnáctiletý. Tak ho taky zastřelil.

Q: A co se dělo potom?

A: No tak potom už nebylo nic. Je třeba to hotovo. A museli jsme bejt ticho. Ale jsme brečet nesměli. Protože šli na nás a strašili nás, že nás zastřeje a tak jsme nesměli za, brečet. Museli jsme bejt ticho.

Q: A, paní Křoková, co se dělo třeba takhle, když tam někdo zemřel? Jak se ti lidi, vy jste viděla, že se páli ty mrtvoly. Ale stávalo se taky někdy, že je třeba dávali do nějaké jámy a zakopávali? Viděla jste?

A: No dyť ano, no to je jasný, dyť oni dělali ty jámy, třeba když to nestačili pálit, no tak ty jámy. To bylo třeba dva metry vysoký, hodili ho tam a několik toho takle mu dali na něho hlíny a nechali to a zas toho dalšího na to.

Q: A to se na jednom místě dělaly tady tyhle jako.

A: No po lesích, normálně. To šlo třeba do půli lesa, jak byl les dlouhej, tak do půl lesa. To bylo třeba dva metry hluboký a dva metry široký. No a když někdo utíkal, tak to nemoh pře, přeutý, jako přeskočit. Tak dovnitřku, do ty jámy. Psi ho roztrhali, to dělali i v Osvětíně(ph), taky to samý dělali.

Q: A v Letech jste to někdy viděla, že takhle někoho?

A: A v Letech, v Letech jsme to viděli taky to samý, jako tam. Na vlastních očích, vždyť jsme tam byli, tak. Tam jste nemohla jít nikam. Tam jste byla, no tak vidíte vy mě a já vás, no.

Antonie Křokova

page 55

June 17, 1997

Q: A říkáte jste, že jste byla v Letech zraněná, že vám prostřelili nohu. Tak to je dost závažný zranění, jak jste to, jak vám to potom léčili? Nebo mohla jste třeba zůstat ležet a nechodit na tu práci? Nebo jak to bylo?

A: No tak to jo potom, protože to uznali, že to nejde běhat. No tam nás léčili zvěrolékaři, co krávy, koně, tak tam byli taky doktoři. byli tam dva.

Q: A jak se jmenovali?

A: No to nevím. To opravdu nevím.

Q: A byli to taky vězni?

A: No byli to vězni, to je jasný, že to byli vězni.

Q: Ti lékaři?

A: No, to byli vězni.

Q: A jak se k vám chovali?

A: No tak takle, oni byli jako na tej marodce, takle jako kde žádnéj nic neměli. No ale když byl nemocnej, no tak žádnýmu. No akorát, když mu tekla krev, tak to s fáčem zavázali a hotovo, no.

Q: A jak jste mohla dlouho zůstat ležet po tom zranění, jak vám tu nohu prostřelili?

A: No já jsem tam ležela jako. Takle. Mě nechali na tej marodce asi dva dni a potom mě dali na blok.

A: No.

Q: bydlela.

A: Mě dali na blok a tam, co byli ty, se jim říkalo kápo. No tak ty vždycky přišli, přinesli mě něco a podívali se, jak to mám, tak zase na tu marodku mě, zase tam mě to zavázali, zase zpátky mě odnesli, no.

Q: A ještě v Letech se vám to vyléčilo to zranění?

A: Tak v Letech se mě to skoro, skoro vyléčilo. Ale za nějaký doby se mě to vrátilo, byla jsem na to operovaná, na to koleno.

Q: Až po válce?

A: Až po válce. A teď jsem na to koleno chybná, že nohu mám vykřivenou. A tady mám nahoře zlámaný v kyčli, proto mám tu berlí.

Q: A mluvila jste o kápech v těch Letech. Jak, jací byli ty kápoové, nebo to byly ženy, jaký byly k vám?

Antonie Krokova

page 56

June 17, 1997

A: No tak, oni takle. Jako na děti nějak nebyly. Když jako ty děti poslechly a takle, tak to ne, s dětima ne. Ale na ženský, když měla třeba, jako já budu mít vztek na vás, a vím, že vás můžu mlátit, že se mě nic nestane, že ještě říkali ty policajti: "Která se zprotiví, tak jí dejte." No tak ony to dělaly, třeba se nezprotivila. A daly jí taky. Práci, která nebyla šikovná, která nebyla zvyklá makat, no tak ta si to tam odnesla. Která nebyla zvyklá a neuměla, teďkon tu lopatu nebo krumpáč a nebo něco dělala a nešlo jí to. Ta dostala. Třeba denně i pětkrát. Šla domů a po zádech jí mlátila, když šly domů.

Q: A tady ty ženy, co dělaly ty kápa, to byly vězeňkyně? A odkud byly třeba?

A: To kdybych já věděla, odkud byly.

Q: Jménem jste je neznala?

A: No to víte, že ne.

Q: A měly nějaký lepší postavení v tom táboře? Ty četníci třeba, chovali se k nim líp? Nebo dostávali víc jídla?

A: No ani ne, to bylo tak stejný. Tam když se dítě narodilo, v Letech, to bylo tak dva dni, dýl ne, a už nebylo. Už nežilo.

Q: A nevíte třeba, jak tam děti přicházely na svět? Když tam žena porodila dítě, tak jestli jí někdo pomáhal, jestli šla na marodku nebo jak to bylo?

A: No tak to byly zase ty žensky takový sardš, že jo. Tam byly žensky až takhle ženské, no. Jenomže tam to porodila, to dítě třeba zdravý, silný nebo pěkný dítě. No a to žilo třeba dva dni. Ona to nesměla kojit, protože aby se to nerozmnožovalo. No tak tam říklali, že oni maj svoje mlíko. A dali mu třeba do flašky nějakej prášek a nějaký to mlíko. To vypilo a druhej den.

Q: A jak jste se to dozvěděla, že ty ženy nesmí kojit ty svoje děti?

A: No protože to říkaly a oni tam s námi byly. Oni tam byly, brečely: "Já ho nesmím kojit."

***mužský hlas: Hele stopni to, jo.

A: A oni prej mě ho.

***mužský hlas: Jedu. Můžeš.

Q: Vrátime se k těm ženám. Jak jste se dozvěděla, že nesměly ty děti kojit.

Antonie Krokova

page 57

June 17, 1997

A: Dobře. To říkaly ženy mezi sebou. A my jako děti, když, která měla to malý, tak brečela. Tak my jsme taky byly proč brečí nebo co. A že jí dítě vzali a že ho nesmí bre, že ho nesmí kojit. No a druhej den, tak už se dozvěděla, že už řekli, že je mrtvý. Tam to vzali a hodili to do nějaký jámy a hotovo. Tam nebyly hrobečky žádný.

Q: A žádná z těch žen si nemohla to dítě ponechat? Žádná tam neměla malý dítě u sebe?

A: Ale jo, měla tam, jenomže jestli bylo narozený, jak říkám, nevydrželo. A který bylo už na světě, třeba mělo devět, deset měsíců nebo dva, tři roky, tak to stejně nebylo dlouho. To jim tam dávali kyselý mlíko a dávali jim tam ty prášky. No co to bylo za prášky, já nevím. Ale prostě to vypili. Po tým měli průjem, nemocný, no a nevydrželi to stejně.

Q: To si ženy mezi sebou vykládaly, že dávají dětem do mléka nějaké prášky?

A: No protože takhle, to bylo dokázaná věc, oni jim to třeba přinesli ty mlíka ty kápa, ty kápy. Jak byli ty káповé, tak do flašky a ten dudlík na to, dali jim to tým matkám a oni už to, tak už mu to ani nechtěli dát. Jenomže tam stáli a to se nesmělo kojit, oni tam stáli a nesmělo se, aby moh koho pokojit, toho nesměl, no, prostě ne. Tak jak to říkám, že nesměl.

Q: A to ty ženy ale musely s tím mít nějaký zdravotní problémy, když nemohly ty děti kojit, tak to mlíko jim zůstávalo, ne v těch prsách?

A: No jo, no, tak to jim nevádal, to vůbec se s tím nemělo říkat. To nemělo žádný s tím, vůbec společnýho.

Q: A nevzpomínáte si třeba, jestli ty ženy po porodu tam měly nějaký, byly nemocný nebo měly nějaký zdravotní problémy?

A: Jo takle jako ty matky, no tak to je jako jasný, tak jako, bere se to tam jako doma. Když nekojí a po porodu, tak má víc mlíka, že, tak to jí prsa bolely a měla komplikace, že třeba byla nemocná. A s tím musela chodit do práce. A to dítě jí vzali, no a to jí bylo jeden, dva dni a už dítě nebylo žádný. A tak to s týma staršíma bylo taky tak, jak jim dávali ty mlíka.

Q: A ve vašem okolí, nevíte, přežily to ty ženy potom?

A: Prosím?

Q: Jestli to ty ženy přežily tadyty problémy? Ve vašem okolí, jestli si nevzpomenete.

Antonie Krokova

page 58

June 17, 1997

A: No takle, většina jo, většina to přežily, no, že byly nemocný anebo po porodě hned musela jít do práce. No tak stalo se taky, že ta ženská nebyla, že zemřela. Když byla v šestinedělí a chodila do práce a tohle, tak se to tam taky stalo, že zemřela. Že to nepřečkala.

Q: Nějaká vaše známá?

A: No tak známá, bych si řekla, byla tam zrovna moje příbuzná, a jako sestřenice. To byla od mojí maminky sestry holka, tak sestřenice. Tak ta měla dvojčátka, no a ta neměla ani jedno to dvojčátko a ona asi za tři měsíce, chudák, ani nebylo, v krátký době, po nějakým dnu, zemřela. Musela taky jít do práce, no prostě nevydržela to. Bylo, že přečkaly to, no.

Q: A to musela ještě v tom šestinedělí jít do práce?

A: Musela chodit do práce, ano.

Q: A jaký jste tam měly jídlo jako děti, jaký dostávaly jídlo?

A: My jaký jsme tam měli jídlo? No většina, co byly na podzim brambory vybraný, tak ty, co byly, se říkalo ty, trestanci nebo jak jim, co my jsme byli v lágru jako, jo, no tak to na pole, ženský, chlapi, s týma velitelama, s týma policajtama. Sbírali tam brambory, ty už byly i někerý měkký, nasládlý takový, zmrzlý už jako. No a to nám vařili. To dávali všem.

Q: Děti měly to stejné jídlo jako dospělí?

A: Ano. Akorát jsme měli jako chleba nějaké šmiry, ale to je to, to si nevybírám. A když udělali náhodou takhle v neděli ovesný vločky, no tak to udělali na vodě, ty ovesný vločky. Víte, co to je oves, no. Tak to uvařili nám na vodě. A neslaný nám o dali.

Q: Co třeba o vánocích nebo o svátcích, neměli jste nějaký zvláštní příděly jídla?

A: --(smích)-- To bylo o vánocích jako pátek jako svátek. Nebo tam jsme neměli žádný vánoce. Tam jsme neměli nic. Jenom co jsme slyšeli, tak opravdu, když už jsme začínali chápat, tak jsme brečeli. Tamty byly, ne jako co jsme my byli v lágrách, ale ty, co tam byli ty kápoové, né ty trestanci nemyslím, ale ty velitelové a tý, co nebyli v lágru, ty se tam hodovali a zpívali a opili. No to je jasný, že to tým lidem bylo, tým starším aj.

End of tape 2.

Tape 3.

Antonie Krokova

page 59

June 17, 1997

A: Já někdy jenom slovo prom nebo ___.

***mužský hlas: Já jedu. Můžete.

Q: Tak kdybyste mohla dokončit o těch vánocích. Co ti četníci tam dělali.

A: No tak oni tam měli dobrý vánoce, že. Oni třeba, příklad. Měli jako třeba na vánoce.

***mužský hlas: Pardon, stop, jo.

***mužský hlas: Já taky, můžem.

Q: Tak ještě jednou.

A: Tak o těch vánocích. Tak akorát bych vám mohla dodat o těch vánocích. To jsme akorát, vždycky ty ženský říkaly ty dospělý vždycky: "My víme, kdy jsou vánoce a oni jsou ožralý, mají se dobře. A prej zpívají a všeho mají a my prej namáme ani chleba." Tak jako to je jasný, že byl dvacátýho čtvrtýho a byly vánoce, že, to každej. Ale že jako ten klid a ty nemoce a to všechno, to zle, že když byly ty vánoce, no tak oni už nikoho netrápili. Ale aby měli čas sami na sebe, aby byli veselí a tadydle tohle. No a když třeba nějakou kúrku chleba nebo něco hodili do tý popelnice, tam byly popelnice, a když to tam hodili, a my jako děti už po těch vánocích jako, tak vždycky jsme šli a hrabali jsme do toho. A když jsme něco kousíček našli, tak jsme to vyfoukali, když to bylo špinavý, a hned jsme to jedli a za košili jsme si to dávali a tohle. To je, to je takový.

Q: Vzpoměla byste si taky, že tam byla někdo trestaná jinak než třeba tak jak vy, bitím nebo vy jste měla prostřelenou nohu. Jestli ještě někdo další byl trestaný a jak.

A: Co si pamatuju, no tak trestanej. To oni ani abych řekla upřímnou pravdu, tam když byl trestanej, tak byl tak potrestanej, že nežil. Tak ho vzali do, dolů někam do sklepa a to vždycky ho svázali tak, prostě spoutali ho, žejo. A to už vždycky, když šel, tak už na něj, vzali ho dolů do sklepa, no a tam už ho mučili a mučili, že, že ho umlátili. Že prostě nežil. No a oni tak trestali.

Q: Jak jste se to dozvěděla, že takto trestají v tom sklepě?

Antonie Krokova

page 60

June 17, 1997

A: Když tuto tam bylo vej, na veřejnosti, to nebylo tajný, to opravdu nebylo tajný. Tam udělali takovej baráček, zděnej baráček, tak bylo takovýdle okýnko a na to takle mříže. Silný železa. Železný vrata, no a kdo opravdu něco udělal, já nevím, jak bych to měla říct, když někdo udělal jo tak zle, že ho třeba nechtěli zabít, tak potrápili tam. Tak ho nechali, dávali mu třeba jednou vodu, jeden den vodu, kousek chleba a to mu dávali každěj druhej den anebo za dva dni, no, jak říkám, každěj druhej den. A třeba ani tu vodu mu nedali, jednou mu třeba dali suchej chleba, jednou zase vodu. A to ještě mlátili ho. A to, kdo tam byl, chudák, jestli tam byli dva nebo tři nebo jeden. A mý, když jsme byli venku na to počítání, tak to vždycky tu hlavu mezi ty mříže a to jsme viděli jenom oči a kousek hlavy. A to když tam šel ten, co, ten policajt, když tam šel, tak ho mlátil, že ten křičel, chudák. No a tak ho jako domlátil. Tak trestali, to už ho trestali víc, nežli by bylo třeba. No a někoho zase vzali do sklepů a mlátili ho.

Q: Viděl jste, viděla jste, že někdo z těch lidí, co byli tady v tom baráčku zavření, že by potom ještě vyšli živí na s, jako mezi vás? Nebo už tam zůstali?

A: Ne, to už nepřišli. Akorát můžu říct, můj strejda přišel jeden jedinej. No a ten to už potom po celým lágru a říkal mi: "Děti, oni se mi, oni měli na mě takový to, se." Že pokus jako že ho zabijou, vraždy. Jako oni ho chtěli zavraždit. No jenom já nevím, jak on se vymluvil anebo čím anebo jak, nevím. Nebo opravdu mu to strejdovi hodně myslelo, no a já nevím, jak se vymluvil nebo na co, tak ho pustili. A mu řekli, že jenom ještě slovo se někde dozvědí, že co oni s ním chtěli dělat nebo tuto, tak že ho vezmou a úplně ho zabijou. Že už ho jako

nenechaj, aby vyšel ven. Ne a on to řekl takovejmu člověku v rodině, a řekl to takový, aby to, že to na něj neřeknou. No aby se jako báli lidi něco takovýho nebo utéct anebo na policajti aby si dovolil. Si žádnej nesměl dovolit.

Q: A jak se strýc jmenoval?

A: Strejda? Strejda se jmenoval Tříška.

Q: A za co on tam byl uvězněný, za co takto trestali vězně?

A: No když třeba si dovolil na někoho, když si dovolil na někoho. Nebo byl prchnej anebo ty káповé třeba bili člověka a neměli proč, takže třeba ji nemlátil, ale vzal jí z rukou, odhodil a to už stačilo. Ona už řekla víc, nežli by bylo třeba. A tak trestali ženský, tak trestali chlapi. Takže oni ty káповé byli to vězně a dělali si s lidma, co by sami chtěli. I dokonce, takle hodně ženskejch říkali, na dvě ty kápy, co byly ty ženský: "Vy nám dáváte teď,

Antonie Krokova

page 61

June 17, 1997

ale my až přijdeme domů a jestli se dožijeme a my prej vás někde budeme vidět, tak už prej budete mrtvý. My vás zabijeme, my vás taky nenecháme naživu."

Q: A setkala jste se po válce s některou z těch kápek?

A: Ne, já už ne.

Q: A mohla byste si třeba vzpomenout z těch četníků českých, kdo tam byl z nich nejhorší?

A: Ne, akorát ten Josef Hejduk, toho si pamatuju, že on byl takovej mizernej, ale jináč, já nevím. Jinak jsme to viděli všichni, který jsme tam byli, já taky, na svoje vlastní oči, jak se říká, ale jak se jmenovali, nevím. Ale tohodle jako.

Q: A byl tam taky nějaký četník hodnej, kterej se snažil vám pomáhat třeba?

A: Tak pomáhat né, ale třeba nemlátil anebo, nebo když něco, tak: "Běž tam." A a nebo: "Běž tam." Anebo: "Zalez tam." Anebo: "Nedělej to." nebo takle. Tam byli taky takový, ale málo.

Q: A nevzpomenete si na jména.

A: Né, opravdu né. Je to škoda, ale dyť to, tenkrát mi bylo kolik, tých osm let. A co já vím. A ještě tý nemoci, který já jsem měla.

Q: Vy jste říkala, že někteří vaši rodinní příslušníci zůstali na svobodě. Jezdili vás navštěvovat do Letů?

A: Jak na?

Q: Jestli vás rodina, co nebyla uvězněná v Letech, jestli vás jezdili navštěvovat do toho tábora.

A: Já nevím, ale nepřišel žádnej. Pokud vím, nepřišel žádnej.

Q: A dopisy nebo balíčky vám chodily?

A: Nic. Tam jako ne.

Q: Do Letů ne.

A: Ne ne ne ne ne. Tam nic. Tam to nebylo. Tam byl člověk na nějakej určitej měsíc a tam přišlo, že naše naše rodina má bejt propuštěná z Let. Jenom už nebyla žádná rodina, táta byl pryč, ty nejstarší sestry byly pryč, no brácha byl taky pryč. A máma s nějakějma sourozencema byla jako už v tom Osvětíně(ph). No a my jsme, to už taky jako taky nežila. No a my jsme furt chtěly za mámou, děti. Kam jsme mohly jít takový děti, no? Tak nás dali do Osvětína(ph).

Q: A vy jste u toho byla, když vaši maminku z těch Letů odváželi do Osvětimi nebo rozhodovali, že pojede do Osvětimi.

Antonie Krokova

page 62

June 17, 1997

A: No, o tom se mluvilo a nás už dali na i bl, na jinej blok jako, tam byly poznamenaný bloky, třeba, no, čísla nějaký jako prostě. A nás dali od mámy, jako od rodičů, nás dali na jinej blok. A co byli ty patnáct, šestnáct let, sedmnáct let, no tak jako ty dvě sestry nežily. Jeden brácha, táta, ty byli mrtvý v Letech. No a tadydle tudy, co šli do Osvětína(ph), no tak s tymba už jsme se nepot, nepotkali, vůbec ne.

Q: Chodil do toho tábora někdo vybírat ty lidi do těch transportů do Osvětimi?

A: Ano.

Q: A kdo to byl? Nebo jak to probíhalo ten výběr?

A: No tak to bylo jednodušší, byli tam ty policajti, co byli na lágru.

Q: To byli ti čeští policajti?

A: Ano.

Q: A ti vybírali?

A: Ty, ty vybírali a oni prostě mohli všechno.

Q: A podle čeho to vybírali, kdo pojede a kdo zůstane.

A: No tak to nebylo podle něčeho, podkuď to byli jako třeba Čech nebo žid nebo takle. No a pokud' už tam měl většina rodinu v tom Osvětíně(ph), no tak děti už nebrali žádnou jako za žádnou rodinu nebo tuto. Poslali to taky za mámou. Nebo za rodičema.

Q: Jak to, že vaši maminku a sestry poslali dřív, než vás.

A: No protože oni šly do práce jako do práce je předtím. A to už ty transporty už byly jako spočítány a oni tam šli jako do p, na práci. Tam jako že by měla bejt práce v tom Osvětíně(ph). No a dělali tam, když my jsme tam přišly děti, a co jsem tam poznala osobně já, tak tam byla taková práce jako tady v tom, v těch Letech.

Q: A kde to bylo horší, v Letech nebo v Osvětimi?

A: V Osvětíně(ph) to bylo horší, tam to bylo horší. Tam domlátili čověka, no tady taky dohromady, takže to se nedá. Jenomže tam byli, tady byli český policajti a tam byli Němci, no.

Q: A poslední otázka mě ještě zajímá. Říkala jste, že po válce jste měla strach, aby vás zase nezařadili do nějakýho lágru.

A: Ano.

Antonie Krokova

page 63

June 17, 1997

Q: A z jakýho důvodu jste ten strach měla. Existovaly takový tábory?

A: No, z jakýho důvodu, protože ještě jsem z toho nějak neměla rozum, když to teď vezmu jako, tak jsem z toho neměla rozum a furt jsem se bála, že, že mě tam vezmou zpátky, když nebudu pracovat. No a potom jsem byla o tři roky starší, jako jsem byla v lágru, žejo, no už jako jsem si ten rozum, když nebudu pracovat, a že mě dají do lágru. No ono by to bylo bejvalo nebylo pravda, jenomže já už jsem bez té práce jako nechtěla bejt, že jsem se bála. Tak tím pádem jako furt jsem do té práce. Tak co nejdřív bylo moje práce hledat. V hospodě, tam jsem zamítala, schody jsem drhla, uklízela, no a potom jsem se jako ten vedoucí, abych se učila zeleninu škrabat, čistit, krájet. No a když jsem tam byla rok, no tak už jsem ženskejm okoukávala a pomáhala vařit. No a když už jsem tam potom byla jako v tom Berouně, jsem tam byla asi tři roky, tak už jsem vařila normálně, jako s týma ženskejma myslím, ne sama.

Q: A vy jste se po válce vrátila vlastně do toho Berouna,

A: Ano.

Q: kde jste,

A: I s ____tou.

Q: kde jste dříve bydleli. Zůstalo tam ještě ten váš dům a to vybavení. Co jste tam, říkáte jste, že jste všechno doma nechali. Tak shledala, shledala jste se s těmi věcmi?

A: Tak to už jsme se neshledali, já už jsem se neshledala s ničím, protože to, my jsme bydleli jako u vodi, u vody. A my co jsme měli ten barák, ten nebyl nějaký velikánskej nebo co. Potom jsme tam měli, jako tatínek měl, ten cirkus. No a to všechno vzala voda. To všechno vzala voda, já jsem koukala na tu pot, na tu potopu, jak byla ta voda. A jemu jsem říkám: "Hele," povídám, "takhle, vidíš, _____ v Berouně." To samý, baráky to

bralo, všechno, co bylo. Tak to. Neřekdy jsem se vrátila, ani tak jsem to poznala. A ženský povídaly, tý lidi, co tam byli a to a vedoucí mě říká: "Kdybys byla doma, tak možná by jsi ani tady taky nebyla, možná by tě voda vzala." Tam byla potopa voda.

Q: Jak se jmenoval ten cirkus, co vlastnil váš

A: Aleš.

Q: tatínek? Aleš.

A: Ano, to byl světovej.

Q: Tak vám děkuju.

Antonie Krokova

page 64

June 17, 1997

A: To bylo svět, takový světový meno a to. To byl velkej cirkus.

Q: Tak jo.

End of tape 3.

Conclusion of interview.